

Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden

GEMEENTE SELZAETE
Koninklijke Handboogmaatschappij ST. SEBASTIAAN
::: Opgericht in 1526 :::

Ter gelegenheid van de 400 jarige stichting der Handboogmaatschappij ST. SEBASTIAAN, gemachtigd den Koninklijken Titel te voeren bij Besluit van Zijne Majesteit Koning Albert, zullen er met ondersteuning van het Gemeentebestuur twee groote Schietingen, telkens op 2 Wippen gegeven worden.

OP ZONDAG 13 JUNI 1926
Groote Jubileumschieting
VOORUIT 1040 frank waarvan 300 fr. gratis en 14 prachtige Eeremetalen.
Eenigen Inleg 26 fr. — Terug 20 fr. — Begin om 1 1/2 ure stipt.

VERDEELING:
Hoogvogel 200 fr. en een verguld eeremetaal.
Zijdevogels 100 fr. " " "
Groote Kallen 60 fr. " " "
Kleine Kallen 50 fr. " " "
7 geprimeerde vogels van 40 fr. en een zilver Eeremetaal.
16 geprimeerde vogels van 30 frank. — 24 geprimeerde vogels van 25 frank.
Zooveel vogels als schutters. — Enkel 21 afrok voor beide wippen.

OP MAANDAG 14 JUNI 1926
Groote Feestschieting
VOORUIT 1040 frank waarvan 300 fr. GRATIS
Hiervan 100 Fr. geschonken door den heer C. LEYN,
ter gelegenheid van zijn 25 jarig Voorzitterschap.
Eenigen Inleg 26 fr. — Terug 20 fr. — Begin om 2 ure stipt.

VERDEELING:
Hoogvogel 200 fr. — Zijdevogels 100 fr. — Groote Kallen 60 fr. — Kleine Kallen 50 fr.
7 Primés van 40 fr. — 16 primés van 30 fr. — 24 primés van 25 fr.
Zooveel vogels als schutters. — Enkel 21 afrok voor beide wippen.
Een blanc zal medegelot worden. — Gemakkelijke correspondentie in alle richtingen.

HET BESTUUR:

De Schatbewaarder,
V. COEMAN.

De Commissarissen,
L. DE MEYER — S. RIJCKAERT
V. TOURNOY — TH. DE CLERCQ

De Voorzitter, De Schrijver,
C. LEYN. J. DE MEYER.

De Koning:
G. STEVENS.

Druck. W. G. Verhaere & Zoon

Beeld uit het archief van Davy Goedertier

Viermaandelijks tijdschrift juli 2026

25ste jaargang nummer 65

COLOFON

FVHS vzw

Is een Federatie die actief is rond de Vlaamse Schutterijen. De Federatie heeft als doel de schuttersgebruiken bekendheid geven door publicaties, demonstraties en archiefbeleid.

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL

SECRETARIAAT

Hazenpark 15, 9800 Deinze

TELEFOON & MAIL

0475 47 22 96

secretariaat@vlaamseschuttersgilden.be

REKENINGNUMMER

IBAN BE25 7350 0111 5282

BIC KREDBEBB

HET BESTUUR

VOORZITTER

Danny De Vetter

ONDERVOORZITTER

Harry Vanderhenst

SECRETARIS

Jo Boenders

PENNINGMEESTER

Jeannine Jonckers

BESTUURDERS

Norbert Valcke

Maarten Dirikx

Luc Baens

Hans Van Bockstael

Patrick Syx

Davy Ickx

HOOFDREDACTEUR

Koen De Graeve

CEREMONIEMEESTER

Eddy Vanbergen

Tijdschrift van de
FEDERATIE van VLAAMSE
HISTORISCHE
SCHUTTERSGILDEN VZW

www.vlaamseschuttersgilden.be

Viermaandelijks tijdschrift

Jaargang 25 nr. 65

HOOFDREDACTIE:

Koen De Graeve

Warandestraat 8

8790 Waregem

Tel: 0486 34 35 66

redactie@vlaamseschuttersgilden.be

REDACTIELEDEN:

Davy Goedertier

Davy Ickx

Mark Demulder

Miel Roussard

UITGAVE:

vzw Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden

Vlaanderen
verbeelding werkt

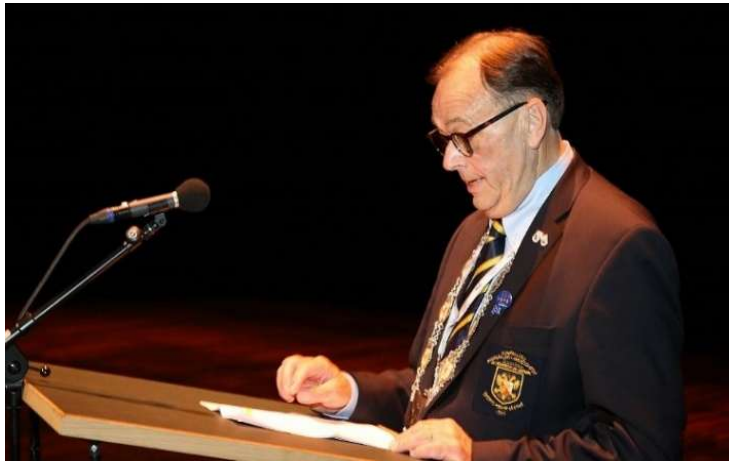
Inventaris
Immaterieel
Erfgoed

INHOUDSTAFEL

COLOFON	2
WOORDJE VAN DE VOORZITTER	4
WOORDJE VAN DE REDACTIE	6
IN MEMORIAM	7
DE TOEKOMST VAN HISTORISCHE SCHUTTERS GILDEN	10
OVER EEN KEIZER, HET GEBRUIK VAN TIN EN EEN JONKER IN HET BRUSSELSE VOETBOOGGILDE	12
DE SCHUTTERSTOREN VAN WETTEREN, EEN VERDWENEN BAKEN VAN DE VLAAMSE WIP SCHUTTERIJ	30
EEN NIEUWE NAAM, DEZELFDE PASSIE	32
EEN HUIS VOOR DE TOEKOMST, GEWORTELD IN HET VERLEDEN	35
WINTAM ONTVANGT NATIONALE SCHUTTERS WERELD MET STIJL EN TRADITIE	38
MET GESPANNEN BOOG	42
DE RECENTE GESCHIEDENIS VAN DE KONINKLIJKE SCHUTTERIJ SINT-MARTINUS UIT KINROOI	51
650 JAAR ONAFGEBROKEN SCHUTTERSTRADITIE AAN DE OEVERS VAN DE WESTERSCHELDE	59
KONINKLIJKE SCHUTTERS GILDE SINT-SEBASTIAAN BESELARE VIERT NIEUWE KEIZER EN KIJKT VOORUIT NAAR 600 JAAR GILDEGESCHIEDENIS	62
KAMPIOENEN GEHULDIGD, NIEUWE KONING BIJ K.H.M. WILLEM TELL OOSTENDE	64
NIEUW NASLAGWERK OVER DE KONINKLIJKE SINT-SEBASTIAANS GILDE VAN WEERDE	68
WILLEM TELL DE SCHUTTER DIE ALTIJD KALM BLEEF	70

WOORDJE VAN DE VOORZITTER

Geachte Gildezusters & Gildebroeders, beste vrienden.

De toekomst van de historische schuttersgilden staat op een belangrijk kruispunt. Al eeuwenlang vormen deze verenigingen een levend erfgoed, geworteld in traditie, gemeenschapszin en respect voor vakmanschap. Vandaag worden zij echter

geconfronteerd met ingrijpende maatschappelijke veranderingen die hun werking en voortbestaan beïnvloeden.

Een van de grootste uitdagingen is de veranderende leefbaarheid binnen onze samenleving. Mensen hebben andere prioriteiten dan vroeger: vrije tijd wordt anders ingevuld, engagementen zijn minder langdurig en vrijwilligerswerk staat onder druk. Ook de jeugd groeit op met nieuwe visies, interesses en verwachtingen, waardoor de traditionele instroom naar schuttersgilden minder vanzelfsprekend is geworden.

Daarnaast verdwijnen vertrouwde zekerheden. Overheidssubsidies, die jarenlang een belangrijke steun vormden, behoren grotendeels tot het verleden. Zelfredzaamheid is daarom geen keuze meer, maar een noodzaak. Vanuit deze realiteit zet de Federatie bewust in op een aangepaste toekomststrategie.

Binnen FVHS werken we actief aan een modernisering die tegelijk trouw blijft aan onze kernwaarden. We willen alle bestaande schietdisciplines blijven respecteren en beschermen, inclusief hun historische gebruiken en tradities. Tegelijk bouwen we aan een organisatie die financieel en structureel sterker staat.

Concreet vertaalt zich dat in verschillende initiatieven. Zo werd de invoering van lidgelden noodzakelijk om onze werking duurzaam te ondersteunen. Ook werd de verzekeringsportefeuille uitgebreid, zodat onze aangesloten verenigingen beter beschermd zijn. Verder investeren we in opleidingen voor bestuursfuncties, begeleiding bij veranderende wetgeving, ondersteuning rond boekhouding en advies bij het onderhoud van infrastructuur en installaties.

Maar de toekomstvisie reikt verder dan louter praktische maatregelen. De Federatie evolueert naar een breder overleg- en samenwerkingsmodel, met een duidelijke Europese blik. Deze ontwikkeling krijgt vorm in de overgang naar het Belgisch Overlegorgaan - EGS, een structuur die samenwerking, kennisdeling en vertegenwoordiging op internationaal niveau moet versterken.

Toch blijft één principe onveranderd: vooruitgang mag nooit betekenen dat we onze roots verliezen. Het behoud van ons historisch erfgoed, onze waarden en onze identiteit blijft het fundament waarop we bouwen.

De toekomst van de historische schuttersgilden zal dus niet enkel bepaald worden door verandering, maar vooral door het vermogen om traditie en vernieuwing met elkaar te verzoenen. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat dit unieke culturele patrimonium ook voor komende generaties levend en betekenisvol blijft.

Danny De Vetter, voorzitter FVHS

VAANDELS

— hand geborduurd —

Hand Geborduurd met Applicatie op Velours

Bedrukt op Kunstzijde met Borduuraccenten

Volledig Bedrukt op Kunstzijde

Vaandels.nl / Vaandels.be dé vaandel specialist in Nederland en België

Vaandels en vlaggen maken is voor ons ambachtswerk en zeker geen productiewerk. Hierdoor is bij Vaandels.nl en Vaandels.be ieder project uniek. Wij helpen u van ontwerp tot realisatie.

www.vaandels.nl - www.vaandels.be +31(0)6-31680996

WOORDJE VAN DE REDACTIE

Welkom, lezers van het tijdschrift van de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden.

Het tijdschrift FVHS wordt verspreid over heel Vlaanderen en bereikt een bijzonder gevarieerd lezerspubliek. Onze lezers komen uit uiteenlopende disciplines: van handboog, kruisboog en geweer tot vendelzwaaien en traditionele volksdansen, en natuurlijk ook de jaarlijkse optochten.

Wat hen allemaal verbindt, is een oprechte en gezonde interesse in alles wat leeft binnen de schutterijen.

Aarzel dan ook niet om jullie eigen vieringen, tradities en geschiedenis met ons te delen. Samen houden we dit waardevolle erfgoed levend.

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

De redactie is er terug in geslaagd een prachtige editie van het tijdschrift in elkaar te knutselen, alleen maar mogelijk met jullie medewerking.

De redactieleden wensen u alvast veel leesplezier.

Aan allen die meewerkten aan dit nummer, hartelijk dank vanwege de redactie.

© Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden vzw, 2026
Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Teksten en/of foto's voor het tijdschrift nr. 66 insturen voor 15 oktober 2026 naar onderstaand mailadres:

redactie@vlaamseschuttersgilden.be

In Memoriam

Johan Laperre

04/12/1959 – 05/02/2026

We nemen afscheid
met stilte om ons heen
en herinneringen die blijven.

Hij hield van spanning van de boog
van het moment vlak voor het loslaten
wanneer adem en aandacht één werden.

Met zijn handen gaf hij vorm aan
wat nog geen waarde had.
Hij zag uit hout wat anderen
nog niet konden zien.

Geduldig, zoekend
liet hij ontstaan wat wilde blijven.

Zo blijft hij bij ons,
in wat hij maakte
in wat hij raakte
in de ruimte die hij achterlaat,
en die nu gevuld is met liefde.

Hans Van Bockstael, hoofdman Sint-Sebastiaansgilde Beselare

Frida De Vrieze

14/02/1939 – 01/06/2026

Samen nemen wij afscheid van Frida De Vrieze, onze ere-voorzitster van de Koninklijke Gilde Sint-Sebastiaan van Deinze. Een afscheid dat ons allen raakt, omdat Frida zoveel betekend heeft voor onze

Gilde en voor onze gemeenschap.

Frida was lid van onze Gilde sinds 2011. Haar betrokkenheid groeide al snel uit tot een engagement dat veel verder ging dan aanwezigheid alleen. Toen haar levenspartner, wijlen Andrien De Meulemeester, ons ontvallen is, nam Frida het voorzitterschap op zich. Dat was geen eenvoudige opdracht. Onze schuttersgemeenschap telde toen nog een tiental leden, met een gemiddelde leeftijd van ongeveer 75 jaar. De toekomst van de Gilde leek onzeker, en het voortbestaan allerminst vanzelfsprekend.

Maar Frida gaf niet op. Met vastberadenheid, visie en een groot hart voor traditie en gemeenschap, zette zij zich samen met de huidige voorzitter Koen De Graeve in om de Gilde nieuw leven in te blazen. Zij wilde onze vereniging opnieuw brengen waar ze thuishoort: als de oudste en een van de meest gerespecteerde verenigingen van Deinze.

Dankzij die inzet is er hoop en toekomst gegroeid waar er ooit twijfel was. Stap voor stap werd de Gilde opnieuw een levende gemeenschap, gedragen door inzet, verbondenheid en respect voor het verleden.

Ook toen Frida enkele jaren geleden niet langer fysiek aanwezig kon zijn, bleef haar betrokkenheid voelbaar. Ze bleef de Gilde volgen, meeleven en ondersteunen op haar manier. De verbondenheid was niet verbroken, integendeel: ze bleef diep geworteld.

Wij denken ook met dankbaarheid aan het moment van de inhuldiging van het nieuwe vaandel acht jaar geleden. Toen kon Frida zelf niet aanwezig zijn, maar Tinneke, hulp aan huis, vertegenwoordigde haar met grote overtuiging en trots. Het was een teken dat Frida's geest en engagement blijvend aanwezig waren binnen onze werking.

Tot het laatste jaar bleef Frida geïnteresseerd in het reilen en zeilen van de Gilde. Ook al werd het voor haar steeds moeilijker, haar betrokkenheid en liefde voor onze vereniging bleven onveranderd.

Dit jaar heeft zij ons verlaten. Haar heengaan laat een leegte achter, maar ook een diepe dankbaarheid. Dankbaarheid voor wat zij heeft gedaan, voor wat zij heeft mogelijk gemaakt, en voor wat zij heeft doorgegeven.

Frida, alle Gildebroeders zijn u dankbaar. Mede dankzij uw inbreng kunnen wij met hoop vooruitkijken naar een bijzonder moment in onze geschiedenis: in 2028 hopen wij ons 600-jarig bestaan te mogen vieren.

Moge dit vooruitzicht een teken zijn dat uw werk niet verloren is gegaan, maar verder leeft in onze gemeenschap.

Rust in vrede, Frida. U blijft in onze herinnering als iemand die onze Gilde heeft gedragen, beschermd en opnieuw toekomst heeft gegeven.

Koen De Graeve, hoofdman Koninklijke Gilde Sint-Sebastiaan Deinze

Voor altijd in ons hart

Nieuwpoortsesteenweg 399
Oostende | www.plantec.be

De toekomst van de historische schuttersgilden

Vlaanderen – België – Europa: een helder overzicht

Historische context

De Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden (FVHS) werd opgericht in 1999 met als doel de rijke traditie van de historische schuttersgilden in Vlaanderen te ondersteunen en te verbinden. Gedurende 27 jaar kon de Federatie rekenen op structurele subsidies. Door het wegvallen van deze financiering staat de FVHS vandaag voor een belangrijke uitdaging, maar tegelijk ook voor een heroriëntatie richting een duurzame en toekomstgerichte werking.

Huidige werking van de FVHS

Vandaag blijft de FVHS een cruciale spil in het Vlaamse schutterslandschap. De Federatie behartigt de belangen van haar leden, zet zich in voor de bescherming van cultureel erfgoed en werkt nauw samen met erfgoedpartner Histories. Daarnaast verzorgt zij een digitaal tijdschrift, beheert zij een informatieve website en biedt zij verzekeringsmodaliteiten aan voor haar aangesloten gilden.

Ongeveer 1.250 leden maken momenteel deel uit van deze werking. Om de continuïteit te waarborgen wordt vanaf 1 januari 2026 een lidgeld van € 2,50 per gilde ingevoerd. Tegelijk is de Federatie op zoek naar versterking: de functies van griffier en penningmeester zijn momenteel vacant.

Structuur op Belgisch niveau

Op Belgisch niveau fungeert het Belgisch Overlegorgaan van Historische Schuttersgilden (BOHSG) als verbindende koepel. Dit overlegorgaan werd opgericht in 1993 en vertegenwoordigt vandaag ongeveer 160 gilden. Het BOHSG stimuleert samenwerking en afstemming tussen de Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap.

Voor het werkjaar 2026 bedraagt het lidgeld € 12,50, waarvan € 4 bestemd is voor de Belgische werking en € 8,50 wordt doorgestort naar de Europese koepelorganisatie (EGS). Ook hier zijn engagementen welkom: de functies van voorzitter en penningmeester komen vrij vanaf 1 april 2026.

Europees niveau – EGS

Internationaal zijn de schuttersgilden verenigd binnen de Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden (EGS). Deze organisatie telt meer dan één miljoen leden verspreid over Europa en beheert onder meer de prestigieuze Ridderorde van Sint-Sebastiaan. Vlaanderen is binnen deze structuur ondergebracht in Regio 4, wat de Europese verbondenheid van de Vlaamse gilden onderstreept.

Financiële samenvatting

Voor een Vlaams schuttersgilde dat volledig aangesloten is, bedraagt de totale jaarlijkse bijdrage € 15:

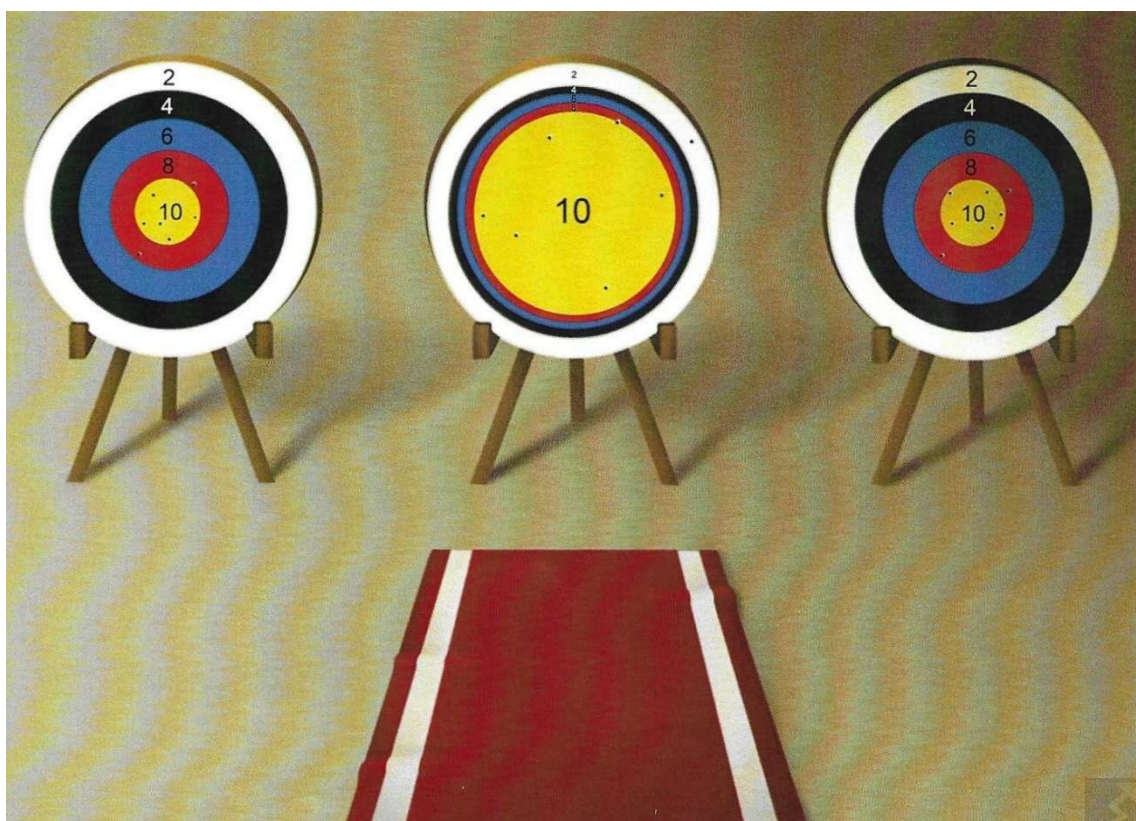
- € 2,50 voor de FVHS
- € 12,50 voor BOHSG en EGS samen

Visie op de toekomst

De federaties en overlegorganen kijken met vertrouwen vooruit. Door nauwere samenwerking op Vlaams, Belgisch en Europees niveau willen zij nieuwe toekomstkansen creëren, inzetten op een duurzame werking en vooral ook jongeren actief betrekken bij het schutterserfgoed. Alles gebeurt onder één verbindend motto: 'Samen sterk – verleden, heden en toekomst.'

Danny De Vetter, voorzitter FVHS

INTERNATIONAL CARTOON CONTEST 'BULLSEYE' 2022 TORHOUT, BELGIUM

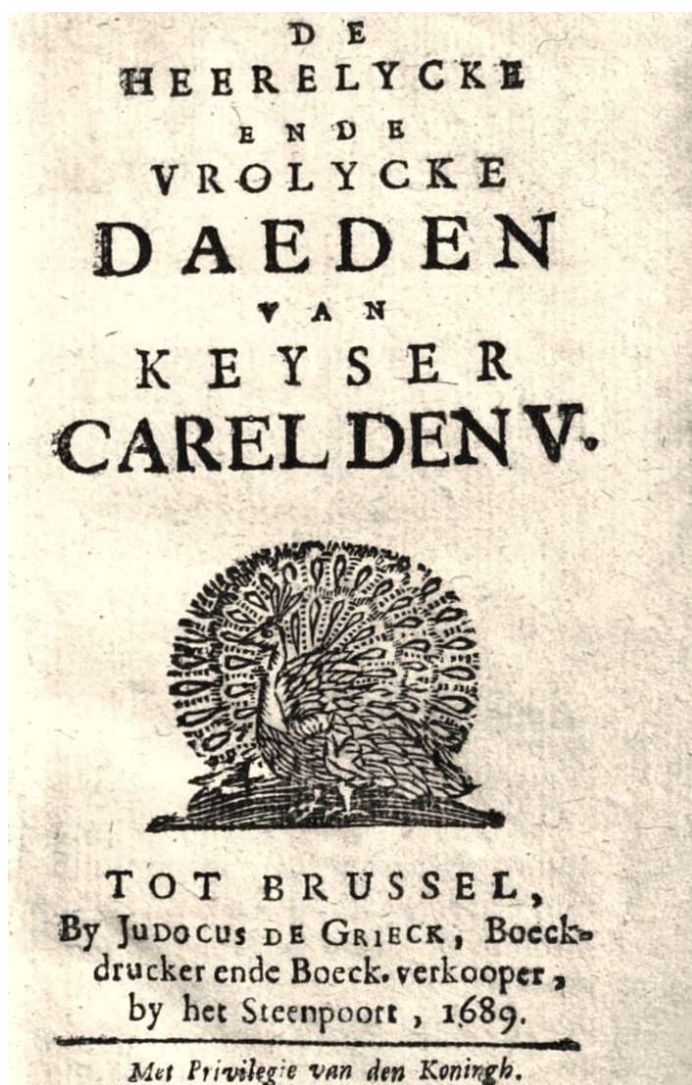
Saman Torabi - Iran

EXPOSITIE 'SCHOT IN DE ROOS' – TORHOUT
LUC DESCHEEMAEKER – CURATOR TENTOONSTELLING
PAUL WARLOP – HOOFDMAN TORHOUTSE KONINKLIJKE HANDBOOGGILDE SINT-SEBASTIAAN

OVER EEN KEIZER, HET GEBRUIK VAN TIN EN EEN JONKER IN HET BRUSSELSE VOETBOOGGILDE

Karsten Vandebotermiet (Foto's copyright auteur)

Enkele jaren terug kwam ik tijdens opzoeken naar informatie over oude schuttersgebruiken een Brussels boekje tegen dat in 1689 uitgegeven werd door Judocus de Griek, met als titel "De heerelycke ende vrolycke daeden van keyser Carel den V". (1) Het is een heruitgave van een eerste druk uit 1674, geschreven en gedrukt door de Brusselaar Joan de Griek. (2) Het boekje vertelt over historische gebeurtenissen, anekdotes, wetenswaardigheden en komische ontmoetingen met volkse figuren, tijdens de eerste helft van de zestiende eeuw. Er staat een schuttersverhaal in waarbij keizer Karel, na afloop van een wedstrijd georganiseerd door het grote gilde te Brussel, de winnaar een "nobeles baes" noemde.

Titelblad uit 1689 van het boek "De heerelycke ende vrolycke daeden van keyser Carel den V".

Omdat het zo een uniek en eeuwenoud verhaal is, geef ik het hier integraal weer, in het originele zeventiende-eeuws Nederlands.

Den nobelen Baes

Syne Majesteyt seer ervaeren ende af-gherecht in't schieten, hadt op sekeren tydt binnen Brussel, onder de Gulde die men noemt den Ouden Voetboghe eenighe prysen te winnen ghestelt, doch alsoo deze maere menighe van liefhebbers daghelijckx op de been braght, wasser onder andere eenen, die synen pyl teghen de pin aen schoot: ieder oordeelden terwyl niemandt niet naerder en kon komen dat desen voor seker den eersten prys hadde, doch synen medemaet die niet min in de selve konst ervaren was, hier tegen sich stellende, seyde, dat, in dien men de pin mocht uyt trecken hy noch kanse sach om te winnen, sulckx dan van hoogher handt gheboden zynde, heeft hy in't aensien van vele menschen met den eersten keer

juyst het gat ghetroffen van de uyt-ghetrocke pin : dit bedwongh den Vorst (hem met verwonderingh aensiende) te segghen, kloppende op syn schouders: ghy zyt eenen nobelen Baes, welcke woorden onsen schutter, niet te vergeefs liet voor-by gaen, maer versoght dat den Keyser syn segghen met de daedt wilden bevestighen, hier op ter handt krygende eenen degen, heeft hem (soo men seyt) in't aensien van alle omstaenders Ridder gheslaghen, behoudende aldus den stam-naem van Baes.

Voor degenen die enige moeite hebben met het lezen van zeventiende-eeuws Nederlands, volgt hier een vrije omzetting naar hedendaags Nederlands.

Bij een door het Brusselse voetbooggilde georganiseerde schutterswedstrijd waar veel volk naar kwam kijken, gaf keizer Karel prijzen te winnen. Bij een wedstrijd waarbij je naar een pin moest schieten, wou men degene die de pin had weten te raken de eerste prijs uitreiken. Een vriend van de vooropgestelde winnaar protesteerde en zei dat hij nog de mogelijkheid zag om te winnen, indien men de pin wou uittrekken. Dit gebeurde, waarna hij prompt in het gat van de pin schoot. Keizer Karel was verwonderd, gaf hem een schouderklop en noemde hem een “nobeles baas”. Hierop vroeg de schutter aan de Keizer om diens woord (dat hij “nobil” was) om te zetten in daad, waarna Karel hem met een degen publiekelijk tot ridder sloeg en hem “Baas” als adellijke geslachtsnaam gaf.

Portret van Keizer Karel met zwaard. Door Hans Liefrinck. Antwerpen, 1546-1562

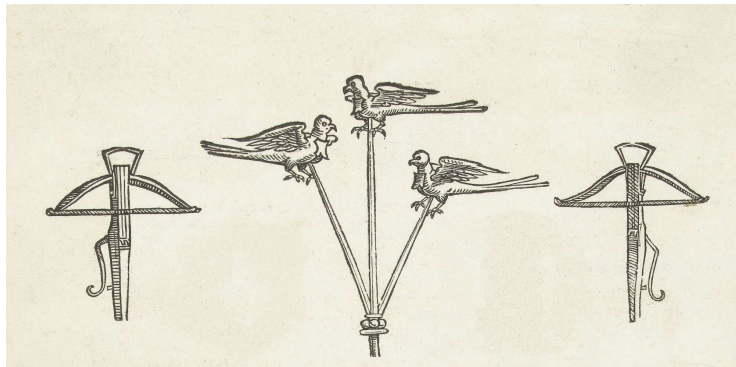
In het boekje staat ook nog een verhaal waarbij Karel V, toen hij met zijn hofhouding in Brussel verbleef, naar de abdij van Groenendaal ging en er “in de godt-vrucht” oefende met de religieuzen. Hij wist hen te imponeren door er “eenen Reygher neghen hondert en tweelf voeten van hem sittende” te schieten met een haakbus. Om deze uitzonderlijke daad te gedenken zou er in het midden van de abdijvijver een koperen reiger op een zuil geplaatst zijn en langs de vijverrand de keizer als fontein, waarbij water door de haakbus in zijn hand spoot. (3)

Deze verhalen zijn ontstaan rond historische feiten. Keizer Karel was daadwerkelijk een graag geziene gast bij wedstrijden in het Brusselse voetbooggilde en hij ging echt regelmatig jagen in de domeinen van Groenendaal met haakbus en kruisboog.

Jagers jagen met kruisbogen op konijnen. Met rook en vuur worden de konijnen opgejaagd. Anoniem, Nederlanden 1580 -1650

Karel V werd geboren op 24 februari 1500 in de Prinsenhof te Gent. Na de dood van zijn vader, Filips de Schone (1468-1506), ging hij in Mechelen bij zijn tante Margaretha van Oostenrijk (1480-1530) wonen. Hij kreeg er o.a. een militaire opleiding met fysieke training, paardrijles en praktijkonderricht in het gebruik van allerhande wapens, het waren Karels favoriete bezigheden. Op zijn achtste won hij al een prijs als beste haakbusschutter van Mechelen. (4) Als tienjarige was hij reeds een behendig ruiter en op zijn twaalfde schoot hij zich tot koning van het voetbooggilde van Brussel. Op zo een jeugdige leeftijd kon het ook nog wel eens misgaan want in 1513 schoot hij per ongeluk iemand dood met een kruisboog. (5)

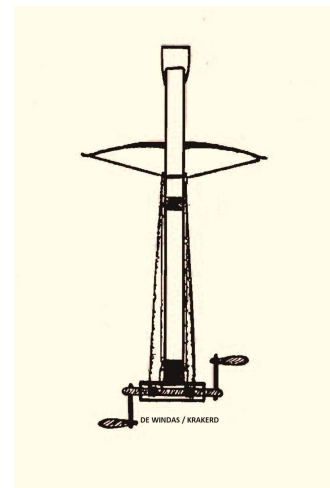
Voorstelling van het voetboogschieten naar drie vogels op de wip.
Anoniem, Nederlanden 1500-1550

Het voetbooggilde, waarbij Karel V zich in 1512 tot koning schoot, noemde men in 1652 “de gulde van onse lieve vrouwe, genomt de groote gulde van den ouden houten voetboghe, die men noemt den kraeckaert”. (7) De “kraeckaert” zou, op het eerste zicht, de naam voor de houten voetboog kunnen zijn. In hedendaags Nederlands spreekt men over een “krakerd”. Het is echter de naam voor een windas, waarmee een voetboog wordt opgespannen. (8)

Achttiende -eeuws eigendomsmerk op tinnen platwerk van het oude voetbooggilde te Antwerpen. Centraal Sint-Joris te paard en onderaan een voetboog met letters D G W voor de bijnaam “De Goet Willigen”.)

In januari 1515 werd Karel heer van onze Nederlanden en bleef dit tot 25 oktober 1555. Hij was keizer van het Heilige Roomse Rijk van 1519 tot 1556. Twee jaar later overleed hij in het Spaanse Yuste. (6)

Moderne tekening van een voetboog met windas die men krakerd noemt.

“Die men noemt den kraeckaert” verwijst naar de bijnaam van het gilde. Tijdens het ancien régime droegen verscheidene stedelijke kruis- en handbooggilden, uit het Brabantse, een bijnaam. Deze namen konden onder andere naar een deel van een wapen verwijzen, zoals bij het Brusselse

voetbooggilde. Het Antwerpse jonge handbooggilde vormt daar ook een mooi voorbeeld van. “De Gebrokene Pees” of de gebroken pees, was hun bijnaam. (9) Het “Groote Gulde van den Ouden Cruysboghe” uit Leuven had als bijnaam het “Gulde van Sestigen”, omdat het zestig leden telde. (10) Het Antwerpse gilde van de oude voetboog, noemde men “De Goet Willigen”. (11)

Koperen gildepenny van het oude voetbooggilde te Antwerpen. Centraal een voetboog en de letters D G W voor “De Goet Willigen”. Eind zestiende eeuw, diam. 3,4 cm

In eigendomsmerken waarmee ze hun tinnen serviezen en prijseschotels tot op het einde van de achttiende eeuw merkten, stonden daarom steeds de initialen D.G.W., net als op hun gildepenny's uit de zestiende en zeventiende eeuw.

Het Brusselse voetbooggilde gebruikte, zoals alle stedelijke schuttersgilden, een eigendomsmerk waarmee het haar tinnen serviesgoed merkte. Een eigendomsmerk met centraal een voetboog en links er van een letter D en rechts de letter K, mag toegewezen worden aan het Brusselse grote gilde, waarbij de

letters voor de bijnaam “Den Kraeckkaert” staan. Het eigendomsmerk is, wat de voorstelling van de voetboog betreft, vergelijkbaar met de hier afgebeelde tinnen gildepenny uit 1560, maar dan zonder het jaartal en het randschrift “TEEKENE VA DEN GROTER GULDEN I BRUESELE”.

Dergelijke penny's dienden als aanwezigheidspenning om bijvoorbeeld aan te geven dat men toestemming had om deel te nemen aan een gildevergadering.

Tinnen gildepenny van het Brusselse voetbooggilde. Centraal een voetboog, het jaartal 1560 en daarrond als randschrift TEEKENE VA DEN GROTER GULDEN I BRUESELE. Bodenvondst, vindplaats onbekend, diam. 2,8 cm

Beide zijden van een roodkoperen gildepenny van het Brusselse voetbooggilde. Rijksmuseum Amsterdam, diam. 2,8 cm

Bij dit exemplaar werd langs de keerzijde de beeltenis van Onze-Lieve-Vrouw, als patroonheilige van het gilde, zittend in een zeilbootje met

Jezus op de arm, tussen twee biddende personen, weggeschuurd. Waarschijnlijk gebeurde dit tijdens de Brusselse republiek (1576-1585), waarbij in 1580 alle openbare

uitingen van katholicisme verboden werden. (12) Het Rijksmuseum in Amsterdam heeft een ongeschonden roodkoperen exemplaar, vervaardigd in dezelfde mal.

In meer dan veertig jaar ben ik het eigendomsmerk, met de voorstelling van een voetboog en de letters D en K, slechts op twee tinnen voorwerpen tegengekomen. Het werd in de rand geslagen, langs de voorzijde, van een grote en kleine zeventiende - eeuwse breedgerande Brusselse schotel. Kort nadat ik ze kon keuren, werden ze samen verkocht, aan een Duitse handelaar, tijdens een zondagse antiekmarkt op de Zavel in Brussel. Hij betaalde er 65.000 BEF. (1.625 euro) voor. Het zijn overduidelijk waardevolle en uiterst zeldzame objecten.

Een qua vorm en voorkomen vergelijkbaar zeventiende -eeuws Brussels schoteltje, als de twee exemplaren van het grote gilde, maar dan met het eigendomsmerk van een abdij op, zie je op de hierbij afgebeelde foto.

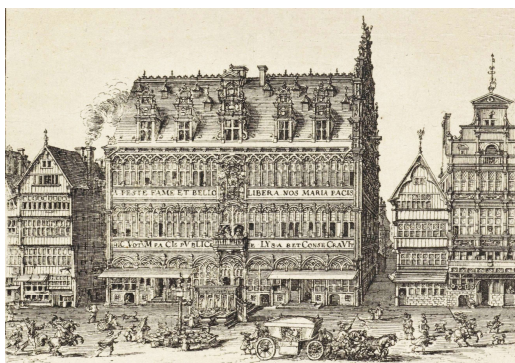
Brusselse tinmerken van Laureys de Bruyn, vermeld in 1690

Zeventiende -eeuws breedgerand Brussels tinnen schoteltje. Zelfde vorm als de schotels van het voetbooggilde. Herkomst: Benedictessenabdij Kortenberg.

Wellicht had het gilde tijdens het ancien régime een aanzienlijke hoeveelheid van zulke schotels en borden. We kunnen ons daarover een beeld vormen, als we een kijkje nemen naar wat het Brusselse schermersgilde, tijdens de zeventiende en achttiende eeuw, van tinnen platwerk (= borden en schotels) in bezit had.

In 1670 beschikte het schermersgilde over “eenentwintig desijnen ende vier tailloren soo groote als cleyne” en “hondert ende een tinne schotelen soo groot als cleyne”.

Het Broodhuis op de Brusselse Grote Markt waar, uitgezonderd het Sint-Sebastiaans gilde, de wapengilden een gildekamer hadden. Door Nicolaas van der Horst. Brussel, 1640

In hun inventaris uit 1796 werden “acht dosijne schotels, seven soup schotelen, sesse visch tailloren en dertigh dosijnen ende ses tailloren” opgetekend. (13)

De voetboogschutters en schermers van Brussel waren burens van mekaar want ze beschikten beide over een eigen gildekamer in het Broodhuis, recht tegenover het stadhuis, op de Grote Markt. (14)

Op feestdagen stalde het voetbooggilde hun mooiste zilverwerk uit op een pronkdressoir in de gildekamer, waaronder hun zilveren schuttersprijzen. (15)

Die schuttersprijzen werden geschonken door zowel adel die bij het gilde op bezoek kwam als door edellieden in het gilde. Doorheen het ancien régime deelde de plaatselijke Brusselse adel immers grotendeels de lakens uit in het bestuur van de wapengilden.

Ieder gildebestuur kocht ook prijzen aan met een jaarlijkse dotatie van de stad. In 1619 kreeg het grote gilde daartoe "46 gulden 16 stuyvers" voor "hunder prijzen". (16)

C X L I I I.	
Den Boegh-maecker van de groote Gulde	36. gul.
C X L I V.	
Den Boegh-maecker van S. Joris Gulde	14. gul.
C X L V.	
De groote Gulde tot het vervallen hunder pryfen jaerlijck 46. gulden 16. stuyvers.	
C X L V I.	
Die van S. Joris Hand-boghe, Coloveniers ende S. Michiels Gulden, elck een pont oudts tot vierthien guld. acht stuyv. het pont 14. -- 8. stuyv.	
C X L V I I.	
De Coloveniers Gulde voor hunne vier-en-twintigh Quartier-meesters t'famen	72. gul.
	Tot

Knipsel uit het "Reglement op de Administratie van de Goederen ende Inne-komen der Stadt Brussel ende het ghene daer van dependeert", uit 1619. Bij de uitgaven van de stad staat onder andere dat het grote gilde voor "hunder pryfen jaerlijck 46 gulden 16 stuyvers" ontvangt.

De meeste wedstrijden werden georganiseerd in de gildehoven. Als men voor een wedstrijd het gilde hof van het grote gilde binnenstapte, dan kon men niet naast de sierlijke stenen cartouche bovenin de toegangspoort kijken, met als opschrift "HET HOF VAN DEN OUDEN VOETBOGHE GHEHEETEN DIE GROOTE GULDE". (17)

Vanaf de tweede helft van de zeventiende eeuw schakelde men in de Brusselse schuttersgilden, voor prijzen, langzaamaan over van zilver op tin. Het was goedkoper en nieuw zag het er net uit als zilver. Aan blingbling moest men niet inboeten. Men kon het zoals zilver ook heel mooi laten graveren met bijvoorbeeld het wapenschild van de schenker.

In onze verzameling beschikken we over een mooi ensemble van vier tinnen voorwerpen uit de achttiende eeuw. Ze werden als prijzen geschonken, door een edelman, als lid van het gilde, bij drie afzonderlijke wedstrijden in het Brusselse voetboog hof. De vier stuks werden gegraveerd met de voorstelling van zijn adellijk wapenschild en de vermelding van het jaar waarin ieder voorwerp als prijs te winnen viel.

Deze originele schuttersprijzen liggen niet voor het rapen bij verzamelaars of in de antiekhandel en de interesse in zulke voorwerpen is daarbij ook niet min bij een verscheidenheid aan verzamelaars die uiteenlopende criteria en thema's voor hun verzameling hanteren, zoals heraldiek, schuttersgilden, Brusselse geschiedenis en antiek tin.

Vier gegraveerde achttiende -eeuwse adellijke tinnen schuttersprijzen die bij wedstrijden in het Brusselse voetbooggilde te winnen waren in 1763, 1770 en 1771.

De nobele schenker van de prijzen was jonker Remigius Constantinus Josephus van Langendonck, geboren op 7 februari 1717 te Brussel. Hij huwde er een eerste maal, met edelvrouw Maria Theresia Eleonora van der Haegen- van Eesbeke op 1 maart 1749. Ze werd te Brussel geboren op 24 juli 1727 en overleed er op 3 september 1762. Samen kregen ze één dochter, jonkvrouw Elisabeth Maria Juliana.

Brusselse tinnen theekan, gegraveerd met het adellijk alliantiewapen van Remigius van Langendonck & Theresia Osy en ANNO 1763. Schuttersprijs ter gelegenheid van hun huwelijk dat jaar.

Op 12 februari 1763 huwde hij een tweede maal te Brussel, met edelvrouw Theresia Eleonora Osy. De adellijke familie Osy was afkomstig uit Rotterdam. Theresia overleed te Brussel, nog geen jaar later, op 8 februari 1764. (18)

Uitvergroting alliantiewapen.

Ter gelegenheid van zijn huwelijk met Theresia Osy gaf Remigius van Langendonck tinnen prijzen te schieten in het grote gilde, om er de verbintenis met zijn vrouw feestelijk te vieren met zijn gildemakkers. Van die wedstrijd beschikken we als prijs over een tinnen theekan die mooi gegraveerd werd met het alliantiewapen, m.a.w. de gecombineerde voorstelling van de wapenschilden van het paar en het opschrift "ANNO 1763".

In heraldische naslagwerken wordt het adellijk wapenschild van de familie van Langendonck als volgt beschreven: van sabel (= zwart) met schuinkruis van zilver, in het vrijkwartier over alles heen van keel (= rood) met een rad van zilver met zes stangen. (19)

Wapenschild van de adellijke familie van Langendonck.

Wapenschild van de adellijke familie Osy, waarbij de hoorns van de eenhoorns ontbreken.

Het adellijk wapenschild van de familie Osy wordt als volgt beschreven: van zilver een boom, geplaatst op een terras van sinopel (= groen), ondersteund door twee eenhoorns van sabel (= zwart). (20)

Op een wedstrijd in 1770 gaf Remigius, drie met zijn wapenschild gegraveerde tinnen schotels, voor het afschieten van drie vogels op de staande wip, te winnen. Eén grote schotel, voor de hoofdvogel centraal bovenaan op de wip en twee kleinere schotels, van eenzelfde formaat, voor twee lager geplaatste zijvogels. Hiervan beschikken we over één prijsschotel, voor het neerhalen van een zijvogel. Onderaan het wapenschild staat een banderol met het opschrift ANNO 1770. De schotel heeft een doorsnede van 38 cm.

Brusselse tinnen schotel, gegraveerd met het adellijk wapenschild van Jonker Remigius van Langendonck en ANNO 1770. Schuttersprijs in het Brusselse voetbooggilde voor het afschieten van een zijvogel.

Het daaropvolgende jaar schonk hij opnieuw drie schotels, gegraveerd met zijn wapenschild, voor het schieten van drie vogels op de staande wip. Van die wedstrijd

beschikken we over twee prijzen. Een grote schotel voor het schieten van de hoofdvogel met een doorsnede van 43 cm en een kleinere voor het afschieten van een zijvogel met een doorsnede van 38 cm. In een banderol onderaan het wapenschild werd telkens het opschrift ANNO 1771 aangebracht.

Uitvergroting wapenschild.

Grote en kleinere Brusselse tinnen schotel, gegraveerd met het adellijk wapenschild van Jonker Remigius van Langendonck en ANNO 1771. Het grootste exemplaar als prijs voor het schieten van de hoofdvogel en het kleinere voor een zijvogel.

Het schenken van drie tinnen schotels, waarvan één grote voor het afschieten van de hoofdvogel en twee kleinere, van eenzelfde formaat voor twee lager geplaatste zijvogels, wijst erop dat het hoogstwaarschijnlijk om de prijsschotels voor twee koningsprijsschietingen gaat.

De koningsprijsschieting was in de achttiende eeuw een sterk ingeburgerde traditie bij de schuttersgilden in het Zuidwest-Brabantse, waarbij degene die zich tot koning had geschoten, drie tinnen prijsschotels te schieten moest schenken aan zijn medeleden. De koning nam zelf niet deel aan de wedstrijd. Het was eveneens de uitgelezen manier om te bepalen wie naast de koning in het gilde, als nummer één, de top vier van beste schutters in het gilde vervolledigden. (21) We kunnen er dus van uitgaan dat Remigius van Langendonck, zowel in 1770 als in 1771, in navolging van een hele resem edellieden, waaronder Keizer Karel, zich tot koning in het Brusselse voetbooggilde heeft geschoten. Toen hij in 1771 een tweede keer koning werd, moest men hem “dubbele koning” noemen.

In de uit 1655 daterende “Ordonnantie rakende de vyf gulden der stadt Brussel”, werd onder artikel XXXV vermeld dat men vanaf elf april 1654 bepaalde dat om het “Coningschap” te behalen, “t’allen laeren maer en sal schieten oft spelen eene vande vyf Gulden”. Ieder Brussels wapengilde mocht vanaf 1654 slechts om de vijf jaar nog een koningsschieting organiseren. (22) In de tweede helft van de achttiende eeuw was dat voorschrift blijkbaar al naar de prullenmand verwezen en het koningsschieten terug een jaarlijkse traditie, gevolgd door een koningsprijsschieting, welke op verscheidene plaatsen tot een week later plaats had.

ORDONANTIE

R A K E N D E

DE VYF GVLDEN

DER STADT BRVSSSEL,

Ghepubliceert den 20. Decembris 1655.

TOT BRVSSSEL,

By MARTINVS VAN BOSSVYT, ghezworen Stadts
Drucker, M. DC. LVI.

Titelblad van de "Ordonnantie rakende de vyf gulden der stadt Brussel" uit 1655.

Al deze prijzen werden gegoten in hetzelfde Brusselse atelier dat zich op de Kiekenmarkt bevond. Tinnegieter Carolus Petrus Van Unchem, werkte er van 1751 tot 1769, het jaar van zijn overlijden. Zijn weduwe Maria Hennebel zette het atelier verder tot begin 1771. Daarop liet ze de tinnegieterij over aan Balthazar Henricus Boeykens, die er werkte tot het jaar 1810. (23)

De theekan en de twee kleinere schotels werden voorzien van de tinmerken van Carolus Petrus Van Unchem. De grootste schotel uit 1771 draagt de tinmerken van Balthazar Henricus Boeykens. Balthazar leverde ook tinnen prijzen, aan het kruisbooggilde van Sint-Joris in het Brabantse Asse, waarover we ook beschikken in onze verzameling.

Brusselse tinmerken van Carolus Petrus Van Unchem, gewerkt van 1751 tot 1769 en zijn weduwe Maria Hennebel tot begin 1771.

Brusselse tinmerken van Balthazar Henricus Boeykens, gewerkt van 1771 tot 1810.

De activiteiten van het Brusselse voetbooggilde beperkten zich tijdens de tweede helft van de achttiende eeuw niet enkel tot het gildegebeuren binnen de stad. Het nam ook deel aan evenementen buiten de stadsmuren. Zo zal Remigius van Langendonck aanwezig geweest zijn op zondag drie september 1780 om 10 uur 's ochtends op het jubelfeest in de stad Halle, ter herdenking van de mislukte belegering in 1580 door de protestantse troepen van Olivier van den Tympel. Zowel het Brusselse "Groote" als "Cleyne" (= Sint-Joris) gilde waren er aanwezig. Ze werden er onthaald, "met slaende timbal en het steken der trompetten ende het gespel deser stadt: clarinetten, waltorens en bassons", door de baljuw en het stadbestuur. Beide gilden kwamen aangemarcheerd, "met slaende trommels en spelende op fijfels" om er deel te nemen aan de hoogmis in de basiliek en de daaropvolgende processie doorheen Halle. (24)

Bij het begin van de Brabantse omwenteling werd Remigius Constantinus Josephus van Langendonck vermeld als onderluitenant in het in 1787 opgerichte vrijwilligerskorps van de vijf Brusselse wapengilden, om o.a. de goede orde te vrijwaren in de stad. Hij

behoorde tot de compagnie van het grote gilde, die als aanvoerder Baron Van der Haegen in de functie van kapitein had. (25)

Anonieme revolutionaire gravure uit 1787. Zicht op de Brusselse grote markt met het Broodhuis en de Brabantse leeuw die er grote kuis houdt, door de Oostenrijkse militairen weg te vegen. Linksonder staat het vrijwilligerskorps van de vijf Brusselse wapengilden van Onze Lieve Vrouw (voetboog), Sint-Joris (kruisboog), Sint-Sebastiaan (handboog), Sint-Christoffel (haakbus/musket) en Sint-Michiel (zwaard/degen) als één blok paraat. Met uitgestoken hand, wijzend met de vinger, worden de Oostenrijkers door het gilden korps weggestuurd.

Portret van Hendrik Karel Nicolaas van der Noot. Brabants rechtsgeleerde, advocaat, politicus en eerste minister van de Republiek der Verenigde Nederlandse Staten. Door Theodorus de Roode. Rotterdam, 1789.

De Brabantse Omwenteling of Brabantse Revolutie, was een opstand van de Zuidelijke Nederlanden, waarvan de aanzet werd gegeven in 1787 en die duurde tot 10 december 1790, tegen het Oostenrijkse gezag van keizer Jozef II. De Soevereine Raad van Brabant die voornamelijk feodale geschillen behandelde, had Keizer Jozef II gedwarsboord in de hervormingen die hij wou doorvoeren. Toen de Raad van Brabant haar bevoegdheden werden ontnomen, brak de Brabantse Revolutie uit. (26)

De opstand leidde tot het kortstondig bestaan van de Republiek der Verenigde Nederlandse Staten (11 januari 1790 – 10 december 1790), onder leiding van Brusselaar Hendrik van der Noot, als eerste minister. Hij zocht aansluiting bij de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën en was een collega van Remigius van Langendonck, als advocaten in de Soevereine Raad van Brabant. (27)

Anonieme gravure uit 1787. Brabants vrijwilliger van het Brusselse Sint-Jorisgilde in cavalerie-uniform.

De vrijwilligersregimenten droegen in Brussel eenzelfde uniform. Het bestond uit een effen zwarte jas, gevoerd met zwarte stof en voorzien van zwarte knopen. Een scharlaken vest met knopen in dezelfde kleur. Een gele broek met gele knopen en daaronder witte kousen. Als schoeisel droeg men laarzen. De vijf wapengilden kon men onderscheiden door een gekleurde keper op de mouw van de jas, boven de elle boog. Ieder gilde had een eigen kleur. Voor het grote gilde van Onze Lieve Vrouw was de keper rood. (28)

Het zich onderscheiden van anderen, door voorgeschreven kledij of een uniform te dragen, bestond reeds in de middeleeuwen bij de Brusselse

schuttersgilden. Een brief van het Brusselse stadsbestuur van 20 augustus 1385 bepaalde reeds hoe men zich moest kleden. Men mocht enkel de kledij dragen die men "den ridders clederen" noemde, "die princen ochte andere heren gewoenlic syn te gevene, ende cledinghe die den rechteren ende die dieneren van der stad toe behoren". De brief werd onderschreven door "den seven geslechten ende oec der groter gulden van den voetbogen ende hand bogen vander stad van Bruecele." (29) In 1415 ging het voetbooggilde gekleed in de kleuren van het Brusselse stedelijk wapenschild, rood en groen. (30)

Verluchting uit de Roman d'Alexandre uit 1338-1344, met twee voetboogschutters gekleed in blauw en roze. De ene spant zijn voetboog op en de andere schiet naar de, in een boom geplaatste, papegaai.

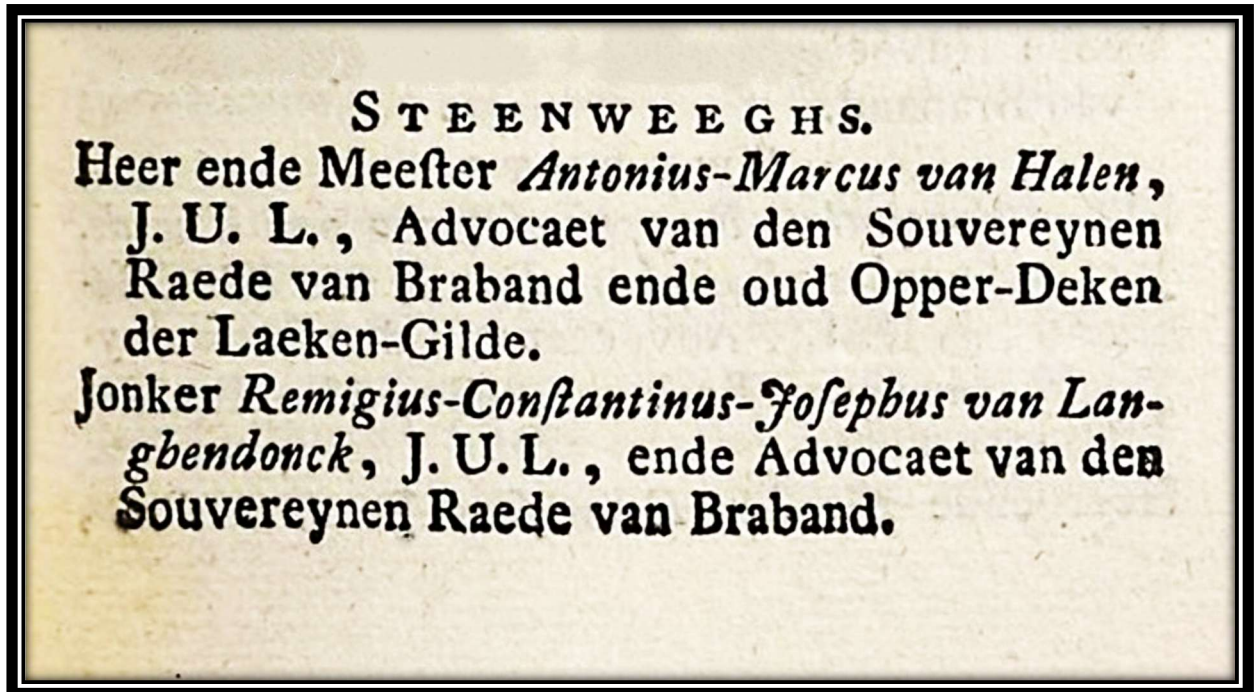
In 1619 betaalde het Brusselse stadsbestuur 343 gulden en 4 stuivers voor de kledij van de honderd en negen leden van het “groote gulde”: “cleedt van hondert Schutters, Klerk, Knaepe, ende seven Speel-luyden, t’ saemen hondert neghen, 343- 4 stuyv.” (31)

Remigius van Langendonck zal zich niet enkel als lid van het voetbooggilde of als onderluitenant in het vrijwilligerskorps van zijn gilde geschikt hebben naar bepaalde kledij voorschriften. Doorheen zijn beroepsleven bekleedde hij diverse hoge functies in belangrijke Brusselse instellingen, waarbij hij zich ook telkens van een aangepaste en voorgeschreven outfit moest voorzien.

Hier volgt een reconstructie van zijn carrière, samengesteld uit diverse bronnen.

- 20 maart 1739: Afgestudeerd aan de universiteit van Leuven, als “Licentaet in beyde de Regten”. (32)
- 1747: Als advocaat benoemd tot “substitute” door de Franse overheid, toen Brussel enkele jaren bezet werd door Frankrijk. (33)
- 1749: De Oostenrijkers hadden Brussel opnieuw in bezit en Remigius van Langendonck werd dan “eersten Raed-Pensionaris binnen de stad Brussel”. (34) Zijn voornaamste taak was het adviseren van het bestuur van de stad in juridische aangelegenheden. Hij hield niet alleen de door de stad gevoerde processen in de gaten, maar trad ook op als woordvoerder. Voorbeelden van juridische processen waren bijvoorbeeld twisten met nabijgelegen steden over tolrechten of andere privileges.
- 1749-1750: Secretaris van de Brusselse Munt. (35)
- 1754: Als eerste raadspensionaris van Brussel woonde hij er in de Arembergstraat. (36)
- 1770: Als eerste raadspensionaris van Brussel woonde hij er in de Nieuwstraat. (37)
- 1775: Toegelaten tot het Brusselse patriciërsgezicht Steenweeghs, één van de zeven geslachten die Brussel bestuurden.
Tot het einde van het ancien régime, waren de burgemeester, de zeven schepenen, de eerste gildedeken van het lakengilde, de kapiteins van de burgerwacht, de penningmeesters of schatbewaarders van de stad en de hoofdmannen van de schuttersgilden uitsluitend samengesteld uit leden van de zeven adellijke geslachten. (38)
- 13 juni 1776: De zeven geslachten van Brussel hebben tijdens hun jaarlijkse vergadering, om uit hun midden de schepenen van Brussel te kiezen, de “Heer ende Meester Remigius Constantinus Josephus van Langendonck, Advocaet van de Souvereynen Raede van Brabant” tot één van de schepenen van de stad verkozen. (39)
- 23 juni 1778: Werd Remigius opnieuw als schepen van de stad Brussel verkozen. (40)
- 1780-1781: Werkte als advocaat voor de “Kamer der Tolgelden”, een administratieve en gerechtelijke instelling belast met de inning van het tolgeld (een belasting op het transport en de verkoop van goederen), marktgelden en pachten op Brusselse domeingoederen. Op maandagen en donderdagen kwam de kamer samen in het Broodhuis op de Grote Markt, telkens om tien uur ’s ochtends. (41/42)

- 1782-1784: Vermeld als één van de zeven rechters in het Brusselse gerechtshof voor bossen en wouden. (43)
- 1783-1786: Vermeld als vrijmetselaar bij "De Unie – L' Union", die als derde loge van Brussel slechts van 1771 tot 1790 bestond. (44)
- 1794: Vermeld als advocaat van de Soevereine Raad van Brabant, wonend in de Nieuwstraat te Brussel. (44)

Krantenknijsel uit WEKELYKS NIEUWS UYT LOVEN van zondag 5 juli 1778. Jonker Remigius van Langendonck wordt als lid van het Brusselse patriciërsgezicht Steenweeghs en als advocaat van de Soevereine Raad van Brabant vermeld.

Jonker Remigius van Langendonck overleed te Brussel in 1807, op de gezegende leeftijd van 90 jaar. (45)

De Franse bezetter had in 1796 alle schuttersgilden ontbonden en verboden zodat ze, zoals bij de Oostenrijkers, geen opstandige militaire milities meer konden vormen. Als gevolg kreeg Remigius, na een bijna levenslange dienstbaarheid aan zijn voetbooggilde, geen gilde-uitvaart meer, zoals het tijdens het ancien régime gebruikelijk was en waarbij alle gildeleden verplicht aanwezig moesten zijn.

De gilden waren niet meer, maar in het tweede en derde decennium van de negentiende eeuw, werden door voormalige gildeleden wel nieuwe verenigingen of maatschappijen opgericht, om opnieuw de wapens, onderling of tegen andere verenigingen, op sportief vlak op te nemen. Dat was ook zo in Brussel. De Brusselse kruisboogmaatschappij "Trouw en moed" met als patroon Sint-Joris is daar een mooi voorbeeld van. We kennen het bestaan er nog van omwille van uitzonderlijk mooi gegraveerde zilveren prijspenningen die ze ons nalieten.

Op 11 augustus 1830 kreeg een zekere P. Everaerts als lid van de Brusselse kruisboogmaatschappij "Trouw en moed" een prachtige zilveren penning als "Eer Prys" cadeau. Waarschijnlijk was hij in 1787 al kruisboogschutter in het Sint-Jorisgilde, want in

de naamlijst van het vrijwilligerskorps van de vijf Brusselse wapengilden vinden we de familienaam Everaert(s) terug als infanterist bij het kruisbooggilde. (46)

Zilveren “Eer Prys” penning uit 1830 van de Brusselse kruisboogmaatschappij “Trouw en moed”.

ANNOTATIES

1. Joan De Grieck, De heerlycke ende vrolycke daeden van Keyser Carel den V, Brussel, Judocus De Grieck, Boeckdrucker ende Boeck-verkooper by de Steenpoort, 1689, pag. 246-247
2. Wikipedia.org / De heerlycke ende vrolycke daeden van Keyser Carel den V
3. Joan De Grieck, De heerlycke ende vrolycke daeden van Keyser Carel den V, Brussel, Judocus De Grieck, Boeckdrucker ende Boeck-verkooper by de Steenpoort, 1689, pag. 56-58
4. Historiek.net / karel-v-keizer-nederlanden, 2024
5. Willem Rogghe, Het intellectuele leven van Keizer Karel, Gent, Drukkerij C. Annoot-Braeckman, AD. Hoste, 1886, pag.14
6. Historiek.net / karel-v-keizer-nederlanden, 2024
7. Stanislas Bormans e.a., Compte rendu des séances de la commission royale d’histoire, tome soixante-huitième, 5me serie, tome IX, Brussel, Librairie Kiessling et cie., Montagne de la cour 54, 1899, pag. 418
8. Jan Stroop, Schutterstermen vroeger en nu, Jaarboek Oudheidkundige Kring “De Ghulden Roos n° 22, Roosendaal, Stichting Oudheidkundige kring “De Ghulden Roos”, 1962 pp. 17- 28
9. P. Génard, Wapenboek der Antwerpsche gemeentestellingen sedert de vroegst tijden tot op onze dagen, Antwerpen, Boek- en steendrukkerij weduwe De Backer, zinkstraat 35, 1883, pag. 174
10. Leuvensegeschiedenissen.wordpress.com / Kamerood Sestig
11. Lodewyck Torfs, Nieuwe geschiedenis van Antwerpen, schets van de beginselen en gebeurtenissen dezer stad, alsmede de opkomste haren instellingen en

- gestichten, tweede deel, Antwerpen, Drukkerij J.E. Buschmann, Israelietenstraet, 1866, pag. 189
12. Wikipedia.org / Brusselse republiek
 13. Andre Gillet, Tin voor de schuttersgilden, Catalogus Oud Tin 16de tot 19de eeuw uit Vlaamse en Waalse ontstaanscentra, Staden, Het gebied van Staden vzw, 1986, pag. 90
 14. Joe Diericx de ten Hamme, Souvenirs du vieux Bruxelles, Brussel, Editeur Em. Rossel, Rue de la Madeleine 42, 1891, pag. 28-29
 15. Idem
 16. Reglement Op de Administratie van de Goederen ende Inne-komen der stad Brussel Ende het ghene daer van dependeert, Brussel, Martinus van Bossuyt Stadts-drucker in de Vervier- straete, 1619
 17. V. Baesten, L'ommeganck de Bruxelles en 1615, Précis Historiques, Tome trente-huitième, Brussel, Imprimeurs-éditeurs A. Vromant et cie, rue de la chapelle 3, 1889, pag. 14
 18. Geneanet.org
 19. Wikipedia.org / Zeven geslachten van Brussel
 20. Isidore de Stein d'Altenstein, Annuaire de la noblesse de Belgique, sixième année, Brussel, Auguste Decq, rue de la Madeleine 9, 1852, pag. 246-247
 21. Karsten Vandebotermet, Zuidwest-Brabantse tinnen koningsprijsschotels als troostprijs!, Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden, viermaandelijks online tijdschrift, 23e jaargang, n° 64, 2025 pag. 26-35
 22. Ordonnantie rakende de vyf gulden der stad Brussel, Ghepubliceert den 20 Decembris 1655, Brussel, Martinus van Bossuyt ghezworen Stads Drucker, MDCLVI
 23. T. Dangis, De Brusselse lood- en tinnegieters binnen de stad Brussel en hare vrijheid, Kessel-Lo, Eigen beheer, 2010, pag. 106 en 112
 24. Leopold Everaert en Jan Boucherij, Geschiedenis der stad Halle, Halle, Snelpersdrukkerij van Aug. De Schepper-Philips te Dendermonde, 1874, pag. 189
 25. Liste des noms des messieurs de comité et des messieurs les volontaires, Agrégés aux 5 Serments en la Ville de Bruxelles, pour le Maintien du bon Ordre MDCCLXXXVII
 26. Wikipedia.org / Raad van Brabant
 27. Wikipedia.org / Brabantse omwenteling.
 28. P. Génard, Wapenboek der Antwerpsche gemeentestellingen sedert de vroegst tijden tot op onze dagen, Antwerpen, Boek- en steendrukkerij weduwe De Backer, zinkstraat 35, 1883, pag. 165
 29. A.M.C. van Asch van Wijck, De schut- of schuttengilden in Nederland, in Berigten van het historisch gezelschap te Utrecht, tweede stuk, Utrecht, Kemink en zoon, 1848, pag. 168
 30. Idem
 31. Reglement Op de Administratie van de Goederen ende Inne-komen der stad Brussel Ende het ghene daer van dependeert, Brussel, Martinus van Bossuyt Stadts-drucker in de Vervier- straete, 1619
 32. Wekelyks nieuws uyt Loven, n° 16, zondag 16 april 1775, pag. 240-243
 33. Arthur Gaillard, Le conseil de Brabant, Histoire-organisation-procedure, tome troisième, Brussel, J. Lebègue & cie, Libraires-éditeurs, rue de la Madeleine 46, 1902, pag. 383
 34. Idem

35. Arch.be / Inventaris van de Jointe van het muntwezen.
36. Calendrier de la cour de son altesse royale pour l'annee MDCCLIV, Brussel, Chez P. de De Bast, Imprimeur de S.A.R. Montagne de la Cour, Pag. 50
37. Calendrier de la cour de son altesse royale Le duc Charles de Lorraine et de Bar, Gouverneur et Capitaine General des Pays-bas. MDCCLXX, Brussel, Chez la veuve De Bast, Imprimeur de S.A.R. Montagne de la Cour, Pag. 100
38. Wikipedia.org / Zeven geslachten van Brussel
39. Wekelyks nieuws uyt Loven, n° 5, Sondag 4 augustus 1776, pag 76-78
40. Wekelijks nieuws uyt Loven, n°1, Sondag 5 juli 1778, pag. 9
41. Calendrier de la cour de son altesse royale Le duc Charles- Alexandre de Lorraine et de Bar, Gouverneur et Capitaine General des Pays-bas. MDCCLXXX, Brussel, Chez J. Vanden Berghen, Imprimeur de SA.R., rue de la Magdaleine, pag. 121
42. Calendrier de la cour de leurs altessees royales Marie-Christine, princesse Royale et D' Albert, Prince Royale. Lieutenans, Gouverneurs et Capitaines Généraux des Pays-bas. MDCCLXXXI, Brussel J. Vanden Berghen, rue de la Magdalaine, pag. 74
43. Almanach de la cour de Bruxelles sous les dominations Autrichienne et Française, la monarchie des Pays-Bas et le gouvernement Belge de 1725 a 1840., Brussel, H. Terlier, Rue de la Montagne 51, 1864, pag 60
44. Wikipedia. org / Franc-maçonnerie bruxelloise au XVIII siecle
45. Calendrier de la cour de son altesse royale Charles Louis, archiduc d' Autriche, Prince royale de Hongrie & de Bohême. Lieutenant, Gouverneur & Capitaine-Général des Pays-bas. MDCCXCIV, Brussel, J. Vanden Berghen, Imprimeur, Rue des Pierres, pag. 75
46. Geneanet.org
47. Liste des noms des messieurs de comité et des messieurs les volontaires, Agrégés aux 5 Serments en la Ville de Bruxelles, pour le Maintien du bon Ordre MDCCLXXXVII

© 2025 Karsten Vandebotermet. Alle rechten voorbehouden.

ARCHERY DYNAMICS

Boogsport

Torhoutsesteenweg 341 Oostende

Tel: 059/803428

www.archery-dynamics.com

DE SCHUTTERSTOREN VAN WETTEREN

EEN VERDWENEN BAKEN VAN DE VLAAMSE WIPSCHUTTERIJ

Wie vroeger per trein in Wetteren aankwam, kon er niet naast kijken. Boven de bebouwing van het Stationsplein verhief zich een ranke stalen toren die voor buitenstaanders misschien een curiositeit was, maar voor generaties handboogschutters een vertrouwd herkenningspunt vormde. De schutterstoren van Wetteren was veel meer dan een opvallende constructie; hij was een tastbare getuige van een eeuwenoude schutterstraditie die Vlaanderen al eeuwenlang kenmerkt.

De toren werd in 1933 opgericht achter het toenmalige hotel-restaurant Comte d'Egmont, naar een ontwerp van de firma Jan Rooms en Zonen uit Sint-Amandsberg. Het betrof een overdekte staande wip, in de volksmond ook wel een *wintertoren* genoemd. Dankzij deze uitzonderlijke constructie konden boogschutters het

hele jaar door oefenen en wedstrijden organiseren, ongeacht de weersomstandigheden. De bijna 30 meter hoge toren was opgebouwd uit een ijzeren vakwerkconstructie, bekleed met eternietplaten en kunstleien, en vormde een bijzonder voorbeeld van de industrieel-archeologische bouwtechnieken uit het interbellum.

Het handboogschieten op de staande wip vindt zijn oorsprong in de middeleeuwse schuttersgilden. Wat ooit begon als een oefening in weerbaarheid groeide uit tot een volkssport waarin traditie, kameraadschap en vakmanschap centraal staan. De schutterstoren van Wetteren was daarvan een zeldzaam materieel getuigenis. Niet alleen bood hij onderdak aan de schutters tijdens de wintermaanden, hij symboliseerde ook de levenskracht van de schuttersgilden die hun eeuwenoude gebruiken bleven koesteren.

Omwille van zijn uitzonderlijke historische, volkskundige, industrieel-archeologische en sociaal-culturele waarde werd de schutterstoren op 3 juni 2005 beschermd als monument. Hij behoorde tot de weinige overblijvende overdekte schutterstorens in Vlaanderen en was een van de best bewaarde voorbeelden van dit specifieke bouwtype.

Aan die rijke geschiedenis kwam op 11 juli 2020 een dramatisch einde. Omstreeks 12.40 uur brak een hevige brand uit die de volledige houten binnenconstructie en de buitenbekleding in de as legde. Het vuur beperkte zich niet tot de toren alleen. Brandende brokstukken en asbesthoudende leien werden door de hitte en de wind over de omgeving verspreid. Achterbouwen en daken van twee

aanpalende woningen vatten vuur en ook het dak van Villa Omaar, aan de overzijde van het Stationsplein, werd door de brand beschadigd. Gelukkig vielen er geen slachtoffers, maar de materiële schade was aanzienlijk.

De aanwezigheid van asbest in de gevelbekleding maakte de situatie nog ingrijpender. Grote delen van de stationsomgeving werden vervuild met asbestdeeltjes, waardoor een uitgebreide veiligheidszone werd ingesteld en gespecialiseerde teams dagenlang instonden voor de reiniging van woningen, straten en tuinen. De gebeurtenissen hadden een grote impact op de buurt en leidden ertoe dat de geplande festiviteiten voor de Vlaamse feestdag in Wetteren werden afgelast.

Na de brand bleef slechts het zwaar beschadigde stalen geraamte overeind. De hitte had de constructie zodanig aangetast dat restauratie niet langer mogelijk werd geacht. Bovendien ontstond een jarenlange juridische discussie over eigenaarschap, aansprakelijkheid en de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen. Omdat de erfgoedwaarde door de brand grotendeels verloren was gegaan, werd de monumentenbescherming in september 2021 opgeheven.

Uiteindelijk gaf burgemeester Albert De Geyter begin januari 2026 opdracht om de toren uit veiligheidsoverwegingen te laten slopen. Op 7 januari 2026 begonnen de ontmantelingswerken en verdween een herkenningspunt dat meer dan negentig jaar het silhouet van Wetteren had bepaald.

Ironisch genoeg betekende het verlies van de Wetterse schutterstoren ook het begin van een hernieuwde belangstelling voor dit bijzondere erfgoed. De brand vormde voor het Agentschap Onroerend Erfgoed de aanleiding om de nog bestaande schutterstorens in Vlaanderen systematisch te inventariseren. Daardoor kwamen verschillende andere historische schutterstorens opnieuw onder de aandacht en kregen sommige ervan een beschermde status.

Voor de Vlaamse historische schuttersgilden blijft de schutterstoren van Wetteren een blijvende herinnering aan een rijke traditie. Zijn verdwijning toont hoe kwetsbaar materieel erfgoed kan zijn. Tegelijk onderstreept zij dat het ware erfgoed niet uitsluitend schuilt in staal, hout of steen, maar vooral in de mensen die de tradities levend houden. Zolang op de staande wip de pijlen naar de vogels worden gericht en de gilden hun eeuwenoude gebruiken blijven doorgeven, zal ook de herinnering aan de schutterstoren van Wetteren voortleven.

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

EEN NIEUWE NAAM, DEZELFDE PASSIE

Blackbird Archery neemt de fakkel over van Patrick Carmeliet. Bram Uvyn vertelt over zijn liefde voor de boogsport, zijn jarenlange engagement binnen de KNBBW en zijn ambitie om schutters ook in de toekomst te begeleiden met vakkennis, service en passie.

[illegible]

In gesprek met Bram Uvyn.

Met het doorgeven van de fakkel sluit Patrick Carmeliet een betekenisvol hoofdstuk af in de boogsport. Zijn zaak in Beervelde groeide uit tot een vaste waarde en een vertrouwde plek voor schutters uit de hele regio, waar vakkennis, eerlijk advies en oprechte passie centraal stonden. Generaties schutters vonden er hun weg, hun materiaal en vaak ook hun motivatie.

Patrick was meer dan een handelaar;
hij was een aanspreekpunt en een
stille kracht binnen de
gemeenschap.

Wij danken hem oprecht voor zijn jarenlange inzet en blijvende bijdrage aan de boogsport, en wensen hem een welverdiende rust en tijd voor zichzelf.

In dat verlengde neemt Bram Uvyn de fakkel over, met respect voor het verleden en een frisse blik op de toekomst.

Persoonlijke achtergrond

U komt uit een echte schuttersfamilie. Hoe bent u in de sport gerold?

Bram glimlacht meteen, alsof het allemaal nog vers in het geheugen ligt.

“Het boogschieten is me met de papepel ingegeven via mijn neven. Zij hadden op een bepaald moment een boog voor mij mee zonder dat ik het zelf wist.”

Hij lacht kort. “Ze namen me mee naar de schieting en hebben me alles geleerd. Ik was toen 12 jaar en ben sindsdien niet meer weggeweest van de schuttersterreinen.”

Een snelle start dus?

“Ja,” knikt hij. “Het is eigenlijk in mijn tienerjaren een soort verslaving geworden.”

U bent ook getrouwd in een schuttersfamilie. Wat betekent dat voor u?

“Dat maakt het nog meer de moeite,” zegt hij zonder twijfel.

“Alles samen beleven met de familie maakt het gewoon specialer.”

Hij denkt even na. “Het is ook heel vanzelfsprekend geworden. Schietingen zijn bij ons een van de eerste dingen die in de agenda staan.”

“En het zorgt ervoor dat je elkaar niet uit het oog verliest. We zijn veel samen onderweg. Dat versterkt alles.”

Uw zonen schieten ook. Hoe ervaart u dat?

Zijn gezicht klaart zichtbaar op. “Dat is heel mooi om te zien.”

“Ze hebben dezelfde drijfveer en datzelfde perfectionisme. De ene al wat meer gericht op winnen dan de andere, maar het belangrijkste is dat ze zich amuseren.”

Even luchtig: “Rijk word je er toch niet van hé.”

Sportieve carrière

Wanneer bent u begonnen met schieten?

“1994, ik was twaalf,” zegt hij meteen.

“Eerst bij De Ware Vrienden in Gent en op beschrijfschietingen.”

Hij denkt kort terug. “Vanaf 1996 ben ik jeugdschietingen beginnen doen en dat ging eigenlijk meteen goed.”

Wat trekt u aan in de staande wip?

Hij glimlacht. “Dat je kan zeggen dat je vogels schiet zonder hulpmiddelen.”

Kleine pauze. “En het is niet erg als je eens iets raakt waar je niet op mikt.”

Hij haalt even de schouders op. “Het is techniek, maar ook een stuk geluk.”

Hoogtepunten in uw carrière?

“Keizer worden in Gent op mijn 21ste, dat was bijzonder,” zegt hij meteen.

Bram denkt even na. “En in 2016 keizer bij de CRNAB.”

“Maar het absolute hoogtepunt blijft Belgisch kampioen per ploeg in 2024. Dat was met een vriendenploeg en dat vergeet ik nooit meer.”

Engagement binnen de bond

Uw traject als secretaris-generaal?

“Via mijn nonkel ben ik daar ingerold,” zegt hij glimlachend.

“In 2008 gestart als adjunct, daarna volledig overgenomen.”

Grootste uitdaging?

“De modernisering,” zegt hij zonder twijfel.

“Alles was nog op papier toen ik begon.”

Waar bent u trots op?

“De digitalisering van de werking,” zegt hij kort.

“En het nieuwe kampioenschapsformat.”

Hij glimlacht. “En het regiokampioenschap tijdens corona, dat was eigenlijk een heel mooi project.”

Waarom stopte u in het voorjaar 2026?

Hij wordt even ernstiger.

“Omdat ik het niet half wil doen.”

Korte stilte. “Met de winkel en mijn job erbij is het simpelweg te veel.”

Nieuwe professionele richting

Waarom deze stap naar een eigen zaak?

“De technische kant heeft me altijd geboeid,” zegt hij meteen.

“Ik maakte vroeger al pijlen en deed kleine herstellingen.”

Bram glimlacht. “Dit voelt niet als een job. Dit is mijn passie die ik kan verderzetten als werk.”

De overname van Carmeliet is geen kleine stap.

“Patrick is een referentie,” zegt hij met respect.

Hij denkt even na. “Ik heb maanden met hem meegelopen. Dat was enorm waardevol.”

Wat neemt u mee uit uw ervaring?

“Hoe je met mensen omgaat,” zegt hij resoluut.

“En kennis van wat schutters echt nodig hebben.”

Toekomst & visie

Belangrijkste boodschap aan klanten en schutters?

Hij denkt even na, kijkt op en zegt rustig:

“Doe wat je graag doet. En vergeet het plezier niet.”

Slot

Met een nieuwe naam aan het roer en een stevige basis uit het verleden, lijkt de toekomst van de zaak in goede handen. Een vertrouwde wereld verandert van gezicht — maar niet van passie.

Blackbird Archery – passion meets precision

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

EEN HUIS VOOR DE TOEKOMST, GEWORTELD IN HET VERLEDEN

De Koninklijke en Graaflijke Handbooggilde Sint-Sebastiaan "de Eendracht van Ooidonk" vierde de inhuldiging en inzegening van haar vernieuwde schutterslokaal. Deze feestelijke gebeurtenis vormde niet alleen een nieuw hoofdstuk voor de gilde, maar bood ook de gelegenheid om een bijzondere plaats toe te kennen aan het beeld van patroonheilige Sint-Sebastiaan.

Het beeld, een creatie van de betreurde kunstenaar Johan Laperre, kreeg een ereplaats in het lokaal. Hiermee blijft niet alleen het artistieke vakmanschap van de kunstenaar levendig, maar ook de eeuwenoude symboliek van Sint-Sebastiaan, die staat voor moed, trouw, volharding en verbondenheid.

Tijdens de plechtigheid sprak de deken van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Deinze de inzegening uit. Zijn woorden tijdens de inzegening geven een bijzondere meerwaarde aan deze gebeurtenis. Zijn bezinning, die u op de volgende pagina in dit tijdschrift kunt terugvinden, verwoordt treffend de betekenis van een lokaal als ontmoetingsplaats: een ruimte waar geschiedenis, vriendschap, geloof en verbondenheid elkaar versterken. Hij benadrukte dat een gebouw pas werkelijk betekenis krijgt wanneer het een plaats wordt waar mensen elkaar ontmoeten, elkaar ondersteunen en samen bouwen aan een hechte gemeenschap. Die gedachte sluit naadloos aan bij de opdracht van de gilde, die al generaties lang traditie, vriendschap en respect hoog in het vaandel draagt.

Met het vernieuwde schutterslokaal beschikt de gilde opnieuw over een warme ontmoetingsplaats waar het rijke erfgoed van de Koninklijke en Graaflijke Handbooggilde Sint-Sebastiaan "de Eendracht van Ooidonk" verder kan worden doorgegeven aan de volgende generaties. De ereplaats van het Sint-Sebastiaansbeeld vormt daarbij een blijvende herinnering aan zowel de patroonheilige als aan kunstenaar Johan Laperre.

SINT-SEBASTIANUS

Sint-Sebastiaan, geboren midden de derde eeuw te Narbonne of Milaan. Hij werd soldaat in het Romeinse leger onder keizer Diocletianus en bracht het tot lid van de praetoriaanse (keizerlijke) garde. Sebastianus bekeerde zich heimelijk tot het christendom in een tijd waarin christenen zwaar werden vervolgd. Vanuit zijn positie verleende hij heimelijk hulp aan vervolgte christenen.

Sebastiaan viel in ongenade bij keizer Diocletianus toen zijn geloof bekend werd. Hij werd gearresteerd en op het Marsveld met pijlen beschoten. De boogschutters meenden dat Sebastiaan overleden was. Maar een vrome weduwe, genaamd Irene, vond de gehavende Sebastiaan en ontdekte dat hij nog in leven was. Zij verzorgde hem. Toen Sebastiaan zich daarop opnieuw bij Diocletianus vervoegde en zich bij hem beklagde over de wrede vervolging van de christenen, werd hij in het Circus Maximus ter dood gebracht. Irene nam het lichaam mee, waste het en begroef het in de catacomben van de Via Appia.

De apostelbasiliek op die plaats kreeg later de naam Sint-Sebastianus-buiten-de-Muren, en is een van de zeven hoofdkerken van Rome. In deze basiliek worden de relieken van de heilige bewaard.

CONCLUSIE

Het verhaal van Sint-Sebastiaan is er een van moed en opoffering. Zijn leven en martelaarschap blijven een inspiratie voor velen, en zijn verering is diepgeworteld in de christelijke traditie.

Hij wordt vaak gezien als een symbool van standvastigheid in het geloof, zelfs in het aangezicht van vervolging.

Sebastiaan, wiens feestdag op 20 januari wordt gevierd, is de patroonheilige van de boogschutters, soldaten, jagers, kleermakers, bepaalde groepen brandweerlieden en de schuttersgilden. Daarom ook krijgt het beeld van Sint-Sebastiaan een respectvolle plaats in dit nieuwe lokaal.

Gebod uit de traditie tot de H. Sebastiaan en zegening van zijn beeld.

Sint-Sebastiaan, martelaar en beschermheer, onverschrokken verscheen u voor de keizer die u zozeer heeft gehaat, terwijl u als officier van hem hield en daarom steeds

opnieuw heeft u het geloof in Christus aan hem verkondigd en over de waarheid gesproken van het Koninkrijk van God op aarde, zodat hij zou gaan inzien om tot geloof te komen en neergeknield Hem - de ene, ware God - in aanbidding te eren. De keizer weigerde te luisteren en verloor hierdoor het eeuwig Koninkrijk, dat u ons heeft beloofd in grotere pracht en heerlijkheid.

Sint-Sebastiaan, kom ons te hulp in de verwarrende meningsverschillen die door de mensen zijn veroorzaakt, zodat wij ons vrij kunnen richten op Christus, onze Heer en Heiland.

Leer ons te luisteren naar zijn heilig Evangelie door ernaar te leven tot de laatste dag van ons leven. Wij smeken u, heilige beschermheer, om ons daarbij te helpen, zodat wij het eeuwige leven kunnen verwerven: Amen.

Moge dit beeld van de heilige martelaar Sebastiaan, patroon van onze gilde, worden gezegend in naam van de Heer Jezus, zijn Heer en Meester, en door de Vader, (+) de Zoon en de H. Geest.

Mogen allen die opkijken naar dit beeld gesticht en gesterkt worden door het voorbeeld van de H. Sebastiaan.

Mogen zij in hun dagelijks leven en in hun deelname aan het leven van de gilde, geïnspireerd en bemoedigd worden tot broederlijkheid en tot trouw, tot geloof en tot inzet voor de gemeenschap.

Zo bidden wij U, Heer God, op voorspraak van de H. Sebastiaan, door Jezus Christus, onze Heer. Amen!

Zegening van het nieuwe lokaal.

Wij vragen ook uw zegen, Heer, over dit vernieuwde lokaal voor de Koninklijke en Graaflijke Handbooggilde Sint-Sebastiaan "de Eendracht van Ooidonk".

Moge verbondenheid en kameraadschap hier beleefd worden.

Moge dit lokaal helpen om verder te bouwen aan een mooie en sterke gilde.

Zegen dit vernieuwde lokaal, zegen onze gilde en zegen alle gildebroeders.

In naam van de Vader, de Zoon en de H. Geest. Amen!

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

WINTAM ONTVANGT NATIONALE SCHUTTERSWERELD

MET STIJL EN TRADITIE

Met een geslaagd congres, sterke organisatie en blik op de toekomst bevestigt Sint-Sebastiaan Wintam haar prominente rol binnen de schutterswereld.

Op zondag 29 maart vormde het centrum van Bornem het decor voor het Nationaal Congres van de K.N.B.B.W. Gastheer van dienst waren de staande wipschutters van Sint-Sebastiaan Wintam, die opnieuw hun organisatorisch kunnen in de verf zetten.

De dag ging van start met een officiële ontvangst in aanwezigheid van de schepen van cultuur, gevolgd door een ingetogen bloemenhulde aan het monument. Daarmee werd niet alleen het congres geopend, maar ook de rijke traditie van de schutterswereld extra in de kijker geplaatst.

Na de plechtigheid was er tijd voor ontmoeting tijdens een receptie, waarna het eigenlijke congres van start ging. Op de agenda stonden onder meer het kasverslag en een vooruitblik op de nationale activiteiten van 2026. Zoals steeds vormde ook de

huldiging van de kampioenen een belangrijk moment. Zowel bij de senioren als bij de jeugd werden sterke prestaties bekroond met de nodige aandacht en waardering.

De organisatie verliep vlekkeloos en bevestigde nogmaals de ervaring van de Wintamse vereniging. Het is niet de eerste keer dat zij een evenement van dit niveau dragen. Eerder stonden zij al in voor het Nationaal Jeugdkampioenschap, het jeugdkoningsschieten en de schiften en finale van de CRNAB.

Dat de vereniging over heel wat kwaliteit beschikt, blijkt ook uit het feit dat de nationale keizer van 2025, Steven Van Bruyssel, uit hun rangen komt. In mei 2026 wachtte hen bovendien opnieuw een hoogtepunt, wanneer zij instonden voor de organisatie van de prestigieuze keizerswedstrijd van de KNBBW.

De dag werd afgesloten in een warme en gemoedelijke sfeer met een feestmaaltijd, waar nog lang werd nagepraat. Het congres in Wintam was daarmee niet alleen een formeel moment van overleg, maar ook een levendige ontmoeting tussen generaties schutters, gedragen door traditie, engagement en verbondenheid.

Sint-Sebastiaan Wintam blikt terug op geslaagd Nationaal Congres: “Een intense ervaring, maar de voldoening was des te groter”

Na een geslaagd Nationaal Congres van de KNBBW sprak FVHS met het bestuur van Sint-Sebastiaan Wintam. Over een jaar vol uitdagingen, de kracht van vrijwilligers, een ontroerend eerbetoon en de ambities voor de toekomst.

Een kroon op het jubileumjaar

FVHS: Het Nationaal Congres organiseren is geen alledaagse opdracht. Hoe hebben jullie dat ervaren?

Bestuur: "Het was vooral een grote eer. Dit congres viel samen met de viering van het 350-jarig bestaan van onze gilde en kreeg daardoor een extra bijzondere betekenis. Toen de KNBBW ons het congres toevertrouwde, wisten we nog niet dat we enkele maanden later ook de Keizerschieting 2026 zouden mogen organiseren. Twee nationale toporganisaties in één werkjaar vragen enorm veel inzet, maar dankzij de ervaring die we de voorbije jaren hebben opgebouwd en de inzet van onze vrijwilligers is alles vlot verlopen. Het was intens, maar de vele positieve reacties maakten alle inspanningen meer dan de moeite waard."

Een droom die toch werkelijkheid werd

FVHS: Wat betekende dit congres voor Sint-Sebastiaan Wintam?

Bestuur: "Zo'n organisatie geeft onze vereniging extra uitstraling, niet alleen binnen de schutterswereld maar ook in Bornem. We hopen uiteraard dat hierdoor meer mensen onze sport leren kennen en misschien de stap zetten om lid te worden."

Daarnaast had dit congres ook een emotionele waarde. Onze vroegere secretaris Victor Van Bruyssel droomde ervan om ooit een Nationaal Congres naar Wintam te halen. Helaas overleed hij voordat die wens werkelijkheid kon worden. Dat wij dit nu toch hebben kunnen realiseren, voelt voor ons als een mooi eerbetoon aan zijn jarenlange inzet."

Sterke samenwerking

FVHS: Hoe verliep de samenwerking met de gemeente Bornem?

Bestuur: "Die verliep bijzonder vlot. Dankzij het goede contact met schepen van Sport Karel Van Eetvelt konden we steeds rekenen op de nodige ondersteuning. Ook het Cultureel Centrum Ter Dilt bleek een uitstekende locatie. Alle faciliteiten waren aanwezig om het congres in optimale omstandigheden te organiseren."

Meer dan twee jaar voorbereiding

FVHS: Hoeveel voorbereiding kruipt in een organisatie als deze?

Bestuur: "Eigenlijk begint zoiets al meer dan twee jaar op voorhand, wanneer je je kandidaat stelt. Zodra de organisatie wordt toegewezen, start de zoektocht naar een geschikte locatie en wordt stap voor stap alles voorbereid. Pas in de laatste maanden komt de echte drukte."

Daarbovenop renoveerden we vorig jaar onze kantine, organiseerden we de schiften en finale van het CRNAB-kampioenschap én het Belgisch Jeugdkampioenschap. Het is dus een bijzonder drukke periode geweest voor onze gilde."

Vrijwilligers maken het verschil

FVHS: Welke uitdagingen kwamen jullie onderweg tegen?

Bestuur: "Soms zitten de moeilijkste uitdagingen in onverwachte zaken. Zo bleek het bijzonder moeilijk om een harmonie of fanfare te vinden die de optocht muzikaal wilde begeleiden. Uiteindelijk vonden we gelukkig een harmonie uit Bornem die bereid was mee te werken.

Ook het samenstellen van de geschiedenis van onze gilde vroeg heel wat opzoekwerk. Een groot deel van het historisch archief ging immers verloren na het overlijden van onze vroegere voorzitter Maurice Maes. Dankzij veel speurwerk konden onze voorzitter en secretaris toch opnieuw een mooi historisch overzicht samenstellen."

FVHS: Hoeveel mensen waren uiteindelijk betrokken?

Bestuur: "Ongeveer twintig vrijwilligers hebben zich maandenlang ingezet. Sommigen werkten achter de schermen aan de voorbereiding, anderen verzorgden de ontvangst, de stoet, de congreszaal of de catering. Daarnaast willen we ook onze sponsors bedanken, die financieel mee hun schouders onder dit project zetten. En uiteraard verdienen ook de medewerkers van de KNBBW een woord van dank voor hun ondersteuning."

De jeugd is de toekomst

FVHS: Welke accenten legt de KNBBW de komende jaren?

Bestuur: "Een belangrijk speerpunt wordt de oprichting van een vernieuwde Jeugdraad. Jongeren moeten meer inspraak krijgen in de toekomst van onze sport. Dat jeugdwerking belangrijk is, blijkt ook uit de ruime aandacht die tijdens het congres werd besteed aan de kampioenen, koningen en laureaten van het Nationaal Jeugdcriterium."

Een succesvol sportjaar

FVHS: 2025 was ook sportief een sterk jaar voor jullie vereniging.

Bestuur: "Absoluut. We mochten de nationale keizer leveren, werden Belgisch kampioen bij de scholieren en behaalden verschillende vicekampioenstitels. Zulke resultaten tonen aan dat onze werking vruchten afwerpt. Tegelijk merken we dat het sportieve niveau jaar na jaar stijgt. De competitie wordt scherper, maar na de wedstrijden blijft vooral de kameraadschap overeind."

Een echte familievereniging

FVHS: Jullie organiseren opvallend veel grote evenementen. Wat is het geheim?

Bestuur: "Teamwork. We beschikken over een relatief jonge en enthousiaste ploeg die graag de handen uit de mouwen steekt. Iedereen kent elkaar, iedereen helpt elkaar. Wintam is altijd een echte familievereniging geweest. Dat zorgt soms voor discussies, maar uiteindelijk trekken we allemaal aan hetzelfde zeel."

Dromen blijven bestaan

FVHS: Welke ambities koestert Sint-Sebastiaan Wintam nog?

Bestuur: "Zoals elke ambitieuze vereniging dromen wij ervan ooit het Belgisch Kampioenschap voor senioren te winnen én dat kampioenschap vervolgens zelf te mogen organiseren. Daarnaast blijven we inzetten op initiaties om nieuwe leden, en vooral jongeren, kennis te laten maken met onze prachtige sport."

Trots op de nationale keizer

FVHS: Wat betekent het dat de nationale keizer 2025, Steven Van Bruyssel, uit jullie vereniging komt?

Bestuur: "Dat is een uitzonderlijke eer. Om nationaal keizer te worden moet je eerst koning zijn van je eigen gilde en daarna de beste blijken van alle koningen uit het land. Dat maakt deze titel wellicht de moeilijkste die je in onze sport kunt behalen. Dat iemand uit onze vereniging daarin slaagt, maakt ons bijzonder trots."

Traditie als fundament

FVHS: Hoe belangrijk blijven traditie en folklore?

Bestuur: "Traditie blijft de basis van onze vereniging. We bewaren met veel zorg onze historische vlag en breuk en houden vast aan gebruiken die al generaties meegaan. Tegelijk kijken we vooruit. We investeren in onze leden, bieden hen een gratis lidmaatschap en nemen de kosten van de nationale kampioenschappen voor onze rekening. Zo bedanken we hen voor hun engagement. Want zonder vrijwilligers bestaat er geen schutterssport."

Slotwoord

Met een indrukwekkende organisatie, een sterke vrijwilligersploeg en een duidelijke visie op de toekomst heeft Sint-Sebastiaan Wintam opnieuw bewezen waarom de vereniging nationaal zoveel vertrouwen geniet. Na het Nationaal Congres was er ook de organisatie van de Keizerschieting KNBBW 2026. Met het enthousiasme van deze ploeg als graadmeter stond ook dat evenement garant voor een schot in de roos.

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

VERZEKERINGEN - BELEGGINGEN - KREDIETEN

Zakenkantoor Loos

Weertersteenweg 156
3640 Kinrooi
loos@dvv.be
089 70 22 02
www.zakenkantoorloos.be

DVV verzekeringen

MET GESPANNEN BOOG

© Gemeente BKZ, Ine Heynen

Colofon

De tentoonstelling *Met gespannen boog. Schuttersgilden en schutterserfgoed* is een realisatie van de gemeente Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht in samenwerking met de Hertogelijke Heemkundige Kring Het Land van Beveren vzw ter gelegenheid van Erfgoeddag 2025 met het thema 'Game on'.

De tentoonstelling loopt van zondag 27 april 2025 (Erfgoeddag) tot en met zondag 7 september 2025.

Samenstelling en teksten

Bert Verwerft, Freddy Buys en Ine Heynen

Vormgeving

Grafische Dienst Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht

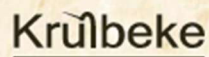
Bruiklenen

Rijksarchief Gent, kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw-Melsele,
PolderMAS, Koninklijke Oudheidkundige Kring Het Land van Waas

Beelden

Gemeentearchief Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht,
Archief Sint-Sebastiaansgilde Beveren

Met dank aan Davy Goedertier

Schuttersgilden door de eeuwen heen

Schuttersgilden kennen hun oorsprong in de Middeleeuwen. In de 12de en 13de eeuw ontstaan in de machtige Vlaamse steden gewapende burgerwachten die instaan voor de veiligheid van burgers in tijden van oorlog en onrust. Ze worden gegroepeerd per wijken wapen: handboog, voetboog of geweer (haakbus). De twee eerste wapens zijn de oudste en meest eerbiedwaardige. Stedelijke gilden die deze wapens hanteren, dragen respectievelijk de naam van hun patroon- of schutheilige: Sint-Sebastiaan en Sint-Joris. De kolveniersgilden, die een haakbus gebruiken, worden vanaf de 15de eeuw opgericht onder de bescherming van de heilige Barbara of Sint-Antonius. De evolutie van de schuttersgilden volgt hierbij dus gelijke tred met de ontwikkeling van nieuwe militaire technologieën.

Ook in het Land van Waas en het Land van Beveren worden plattelandsschutterijen opgericht. De vroegste vermeldingen zijn de Sint-Sebastiaansgilden van Beveren en Haasdonk (beiden opgericht in 1525), Melsele (vóór 1506) en Sint-Gillis-Waas (1501). De oudste schutterijen gaan dus terug tot de eerste decennia van de 16de eeuw, een periode die wordt gekenmerkt door toenemende internationale spanningen tussen het Habsburgse Rijk en zijn buuren Frankrijk en Gelre. In deze eerste fase vormen landelijke schuttersgilden een belangrijk defensief wapen dat effectief doch spaarzaam wordt ingezet door de landsheer. Dat blijkt ook uit de oudste oprichtingsoorkonden waarbij de militaire capaciteiten van de lokale gilden extra in de verf worden gezet. Een verscheurende burgeroorlog en de professionalisering van het militaire bedrijf zorgen ervoor dat de gilden in de loop van de 16de eeuw steeds meer op de achtergrond belanden.

De meeste schuttersgilden in het Waasland worden opnieuw opgericht in de loop van de 19de eeuw. Hun beschermfunctie zijn ze intussen kwijt zodat het sportieve, ontspannende element een overheersende rol gaat spelen. In het nieuw opgerichte België (vanaf 1830) worden de schuttersverenigingen als vaderlandslievende verenigingen ook uitdragers van patriotisme. De godsdienstige aspecten verdwijnen aan het begin van vorige eeuw definitief uit de activiteiten van de vereniging. Ze verliezen ook grotendeels hun elitaire karakter. Vele schuttersverenigingen kennen nog grote successen tot de jaren 1980 maar daarna gaat het steevast bergaf.

Exclusief vertier

Toetreden tot een schuttersgilde is lang niet iedereen gegund. Tenminste niet in de Middeleeuwen en Vroegmoderne Tijd wanneer schutters nog een flinke duit moeten betalen voor hun lidmaatschap. Bovendien moeten ze zelf hun dure uniform en wapenuitrusting bekostigen. Tel daarbij nog eens de talrijke boetes en de extra kosten die gepaard gaan met festiviteiten en activiteiten en je komt al gauw uit op een serieuze financiële investering. Lidmaatschap kost niet alleen geld, maar ook veel tijd. De meeste schietingen en processies worden georganiseerd in volle zomer, in de periode tussen mei en september. Hierdoor worden kleine boeren die geen knechten hebben en loonwerkers of seizoenarbeiders automatisch uitgesloten. Hun vrije tijd situeert zich namelijk vooral in de winter, wanneer er weinig werk is op het land.

Over de reputatie van (nieuwe) gildeleden wordt zorgvuldig gewaakt. De statuten schrijven voor dat elke gildebroeder te goeder naam en faam en van onberispelijk rooms-katholiek geloof dient te zijn. Elke kandidaat-gildebroeder moet bovendien een eed zweren in het bijzijn van de baljuw of de hoofdman. Verder wordt verwacht dat schutters bij hun intrede 6 gulden betalen en een hoeveelheid wijn schenken. Bij de beëindiging van het lidmaatschap wordt een uittredegeld betaald.

Gevolg van deze financiële verplichtingen is dat schuttersleden over het algemeen ronseld worden uit een selecte kranse van notabelen, welvarende middenstanders en herenboeren uit de streek. De sociale status of het beroep van de leden is dus aanzienlijk te noemen: ze behoren steevast tot de schepengeslachten, oefenen beroepen uit als smid, molenaar, bakker, brouwer of timmerman of zijn actief als fiscaal ontvanger, bode of griffier. Het ledenaantal van schuttersverenigingen schommelt vaak ergens tussen 50 (Kieldrecht) en 110 leden (Sint-Gillis-Waas). Als reactie op deze sociale exclusiviteit worden in tal van Wase dorpen 'nieuwe' of 'jonge' schuttersgilden opgericht die zich openstellen voor een breder publiek. In sommige gilden worden vanaf de 18de eeuw ook vrouwelijke leden toegelaten, zoals in Kieldrecht vanaf 1813.

Net zoals religieuze broederschappen of beroepsgilden hebben de schutters een bestuur. Dat bestaat doorgaans uit zo'n 10 tot 12 leden. De hoofdman is het hoofd van de gilde en zit de vergaderingen voor. Het dagelijks bestuur is dan weer in handen van de deken. Hij staat in voor het financieel beleid, waarover hij jaarlijks verslag uitbrengt. Een griffier zorgt voor de schriftelijke akten en de gildeknaap of gildebode brengt boodschappen uit. Hij vermaant de gildebroeders bij laattijdige betaling van hun bijdragen en inviteert voor schutterswedstrijden. De baljuw of de politiemeester ziet toe op de tucht en de discipline.

Ten slotte zijn er nog de tamboer, de alferis of vaandeldrager en de fijfer of fluitspeler, allemaal ambten die verwijzen naar de tijd toen de schuttersgilden nog optraden als gewapende milities.

Door middel van patronage verbinden ook hoge edelen en heren - en na de afschaffing van de feodaliteit - burgemeesters en rijke industriëlen hun naam aan een lokale schuttersvereniging. De Sint-Sebastiaansgilde van Kieldrecht stelt zich bijvoorbeeld onder de bescherming van hertog Engelbert-Marie van Arenberg, die van Beveren onder de hoede van graaf Florimond de Brouchoven de Bergeyck, bewoner van Cortewalle, en die van Kallo laat zich begunstigen door Charles Eugène Boëyé, eigenaar van de suikerfabriek en later burgemeester van Kallo. Schuttersgilden laten ook verzoekschriften opstellen door machtige tussenpersonen, zoals de Sint-Sebastiaansgilde van Melsele, die in 1581 haar rechten en statuten laat herbevestigen door bemiddeling van hun invloedrijke hoofdman Servaas van Steelant. Of wat te denken van Ferdinandus Josephus Goubau, die tegelijk optreedt als hoogbaljuw van Beveren en hoofdman van de Sint-Sebastiaansgilde van Beveren? Schieten in een gilde, een exclusief vertier dus.

Tradities van de schutters

Schuttersgilden kennen heel wat tradities waarvan de meeste teruggaan tot de kern van hun ontstaan. Nog actieve schuttersgilden houden ze vaak ook vandaag nog in ere. De belangrijkste rituelen van de schutters zijn uiteraard de schietingen en de daaropvolgende maaltijden. De belangrijkste schutterswedstrijd, de koningsschieting, vindt traditioneel plaats op de Heilige Drievuldigheidsdag (de eerste zondag na Pinksteren). Ook de Heilige Sacramentsdag is een populair moment voor wedstrijden. Het doel van de wedstrijd is om een kleurrijke papegaai, van een wip, ook gaaiers genoemd, af te schieten. Schuttersverenigingen uit de omliggende dorpen en steden worden via schuttersbrieven uitgenodigd om hun kunde te tonen en deel te nemen aan de competitie.

De deelnemers worden ingedeeld in pelotons die volgens een door het lot bepaalde volgorde mogen schieten. Iedere schutter draagt financieel bij tot een gezamenlijke prijzenpot die verdeeld wordt onder de schutters die de vogels van de wip raken. De beste schutter van de wedstrijd wordt beloond met de titel van koning en mag het komende jaar de erekens, de gildenbreuk en de staf, dragen. Wie het drie keer na elkaar tot koning brengt, verwerft het recht op de aansprektitel van keizer, een erenaam die een leven lang geldt.

Om te oefenen hebben de schuttersgilden een vast lokaal (vaak een herberg met naam Sint-Sebastiaan) en een schuttershof. Die bevinden zich vaak - maar niet altijd - nabij het centrum van het dorp. Zo schieten ze in Haasdonk op het dorpsplein (Pastoor Verwilghenplein), in Beveren

achter de Sint-Martinuskerk in de Doelenstraat (nu de Van Gervenstraat), in Kallo in de Hoog-Kallostraat, in Vrasene op de wijk Koeffering (Sportlaan), in Kieldrecht ter hoogte van de Kreek en Tragel, in Melsele aan de Hazaarddam (GBS de Toren) en in Verrebroek op het fort! Soms gebeurt het dat afgevuurde pijlen schade toebrengen aan omliggende eigendommen. Erger is het wanneer een afgeschoten pijl een (dodelijk) slachtoffer maakt. Gelukkig beschermen de schuttersprivileges hun leden tegen gerechtelijke vervolging bij een ongeval. In oorlogstijd wordt soms beslist om de schuttersactiviteiten niet te laten doorgaan.

De schietingen gaan telkens gepaard met feestelijkheden en een uitgebreide maaltijd. Ook op Sint-Sebastiaansdag (20 januari) wordt een feestmaaltijd aangeboden, een middel om niet alleen de status van de gilde te tonen maar ook om een gemeenschapsgevoel te creëren. De hoeveelheden drank en eten die verorberd worden tijdens de dagenlang durende toring zijn werkelijk gigantisch.

Gemeenschapsvormend en identiteitsbepalend zijn ook de processies en stoeten die uitgaan van de gilden. Wie afwezig blijft op deze activiteit mag zich gegarandeerd aan een stevige boete verwachten. Ook bij overlijden wordt verwacht dat het volledige gildekorps present tekent om de overleden medebroeder een laatste eer te bewijzen. Ter nagedachtenis organiseert de gilde een dodenmis, betaald door de gilde. Hiermee zag de broeder zich verzekerd van zijn zielenheil. Broeder blijf je immers voorbij de dood ...

Schuttersgilden in de twintigste eeuw en vandaag

De staande wip is de oudste discipline in het boogschieten. Deze sport is zeer populair in Vlaanderen tot ver in de 20ste eeuw en wordt eveneens beoefend in Wallonië, Zeeuws-Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Vermoedelijk werd deze schutterstraditie op deze plekken geïmporteerd door Vlaamse gastarbeiders. Ook in Canada wordt het wipschieten beoefend, vooral door nazaten van Belgische emigranten die zich in de jaren 1920 in Canada vestigden. De staande of hoge wip is een achttwintig meter hoge ijzeren constructie met een reeks pinnen waarop de vogels worden vastgezet. Aan elke vogel wordt een bepaalde waarde toegekend. De hoofdvogel staat helemaal bovenaan, op de twee bovenste armen worden de twee zijvogels en de twee zogenaamde 'kallen' gezet. De kleine vogels worden verdeeld over de drie onderste dwarslatten. Wie de hoofdvogel afschiet op de koningswedstrijd mag zich het hele jaar koning noemen. De koningen van alle aangesloten maatschappijen strijden jaarlijks om de keizerstitel.

Het nationaal kampioenschap (clubploegen) en het Europees kampioenschap (landenploegen) zijn de voornaamste ploegenwedstrijden. In 1908 wordt de Koninklijke Nationale Bond der Belgische Wipschutters of KNBBW opgericht, het overkoepelend orgaan voor in totaal zo'n 1.712 geattesteerde staande wipmaatschappijen.

Beveren telt in 20ste eeuw verscheidene staande wipverenigingen, waaronder de Keizerlijke Gilde Sint-Sebastiaan (1525-heden), De Oude Eendracht St.-Maerten (1840) en De Waassche Zonen (omstreeks 1900). Deze laatste, ook gekend als 'Beveren Statie', heeft zijn actieterrein aan het Stationsplein van Beveren, meer bepaald bij café de Casino (vandaag de Boemel). De Oude Eendracht heeft zijn schutterslokaal op wandelafstand van de statie van Nieuwkerken.

De Sint-Sebastiaansgilde van Beveren verlegt zijn schuttersterreinen van de Kallobaan naar de Glazenleeuwstraat waar het in 1971 nieuwe lokalen bouwt. In 1973 wordt op hetzelfde terrein een schutterstoren opgericht met twee overdekte wippen die tot vandaag de skyline bepaalt.

In Haasdonk opereren de schuttersgilde van Sint-Jacobus (1836-heden), beter bekend als Haasdonk buiten, en de oudere Keizerlijke en Prinselijke Schutters Gilde Sint Sebastiaan (1525-heden) of Haasdonk Dorp. De eerste wipvereniging dankt zijn naam aan het feit dat zij van oudsher op doel schieten 'op de buiten', meer bepaald in een schuttershof langs de Zandstraat. De tweede heeft haar standplaats in de Perstraat. In Doel komen de schutters bijeen op het schuttershof ten zuiden van de Hooghuisstraat. Hier woont bieruitzetter Monneke Nonneman met zijn echtgenote Jeanette Kegels. Op de wei naast het huis staat voor de Tweede Wereldoorlog een hoge wip die de naam gaf aan het café Schuttershof. Rond 1950 gaat het café dicht maar de schuttersgilde blijft voortbestaan.

In Doel is ook een tijdje een karabijnclub actief, de Knalclub, die vergadert in de Sportvriend (Pastorijstraat). In Kallo schiet de Koninklijke Handbooggilde van den Heiligen Ridder Sebastiaan (1698). Deze gilde is tot op vandaag actief. In de 19de eeuw tekenden in het polderdorp ook nog het meer volkse Willem Tell (1842, Fabriekstraat) en verschillende kleinere doelschuttersverenigingen present. Ook Melsele kent een schutterskring, de Koninklijke Sint-Sebastiaansgilde (1580-heden) die vanaf de 19de eeuw als St.-Sebastiaan Herleving (1890) door het leven gaat. In Vrasene tenslotte valt in 1999 het doek voor K.S.M. Herkuul (1858).

Groot-Beveren kent ook een levendige traditie in het beoefenen van de liggende wip. Dat is een discipline waarbij op een wip wordt geschoten die op een afstand van zeventien meter staat. Deze vorm van boogschieten wordt vooral populair vanaf de 19de eeuw omdat ze ook binnenshuis en 's winters kan beoefend worden. Wedstrijden en trainingen vinden plaats in overdekte accommodaties, vaak achterzalen van tapplaatsen en cafés. Zo schieten de Rechte Schutters (1920) bij Tillemans in Verrebroek. De Bijlvrienden in Beveren drinken hun pint in café de Schepper, Herleving in Vrasene spreekt af bij weduwe Verbraecken ('dikke Rachel')

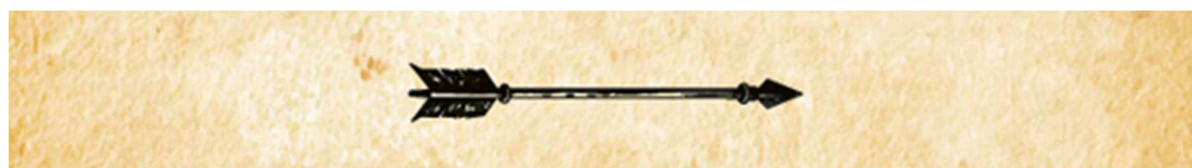
in Meerdonk en Rust-Roest uit Kieldrecht oefent in 't Sleepbootje bij Stroobandt. De wip van De Ritsers van Prosperpolder staat opgesteld in het lokaal van pastoor Werkers. De Melseelse liggende wipmaatschappij Sint-Barbara, opgericht in 1906, is tot 1961 gevestigd in het lokaal Ste Barbara bij Caves (Van Hoyweghen) op de Grote Baan.

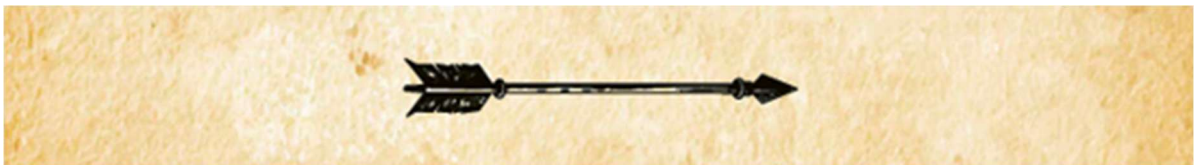
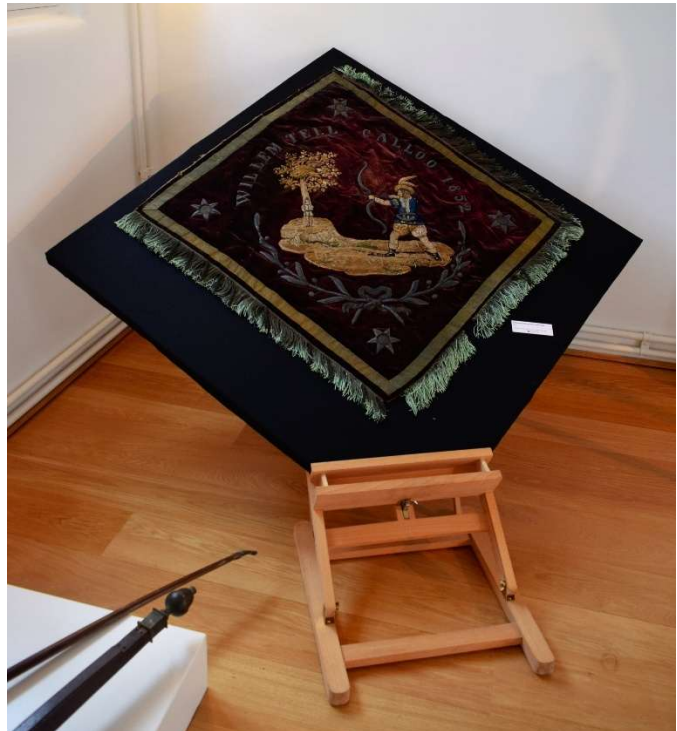
In Haasdonk verwijst Burgerwelzijn naar de gelijknamige oude brouwerij. Op het hoogtepunt eind jaren 1970, telt Groot-Beveren niet minder dan 24 liggende wipmaatschappijen waaronder 7 in Beveren, 5 in Haasdonk, 2 in Kieldrecht, 6 in Melsele, 2 in Verrebroek en telkens 1 in Vrasene en Prosperpolder.

Het is met zekerheid een onderschatting van het reële aantal schutterskringen.

Ze dragen vaak ludieke namen zoals Rust-Roest, De Moedige, De Vrij-Schutters, Wintervreugd, De Leeuwen, De Middelkampvrienden, Overeenkomst, De Kruipers en De Fillekens.

Vandaag zijn er in Groot-Beveren nog vijf staande wipverenigingen actief die schieten op 15 staande wippen op het grondgebied. In Melsele en Beveren zijn er ook nog enkele liggende wipschutterijen. In Vrasene ten slotte is karabijnclub Recht op Doel gevestigd.

Staande wippen op kaart

Verrebroek,
Kaartenboek van Verrebroek en Heendonk door
J. I. Du Caju, 1808, RAG GEM196-701

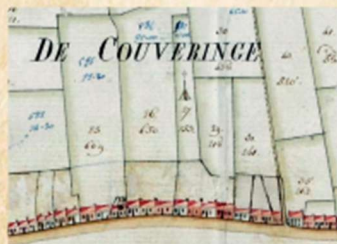
Doel,
Femarijskaart, 1772-1778

Killo,
Femarijskaart, 1772-1778

Haasdonk,
Kaartenboek door Henricus Joppen, 1773,
RAG AR68-729

Vriesse,
Kaartenboek van Vriesse door J. I. Du Caju, 1804,
privécollectie Smet-Servotte

Melsse,
Kaartenboek door Manderscheidt, 1752, GAS

Kieldrecht,
Kaartenboek door J. B. Marin,
1808, ARA Arenbergfonds, T58D-2417

Breezen,
Figuratieve kaartboek en metingboek van de parochie
van Breezen door Anthonis van Landeghem, 1666,
RAG AR25-1795

© Gemeente BKZ, Ine Heynen

Davy Goedertier, archivaris KNBBW (Koninklijke Nationale Bond der Belgische Wipschutters) en
redactie (FVHS) (Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden)

DE RECENTE GESCHIEDENIS VAN DE KONINKLIJKE SCHUTTERIJ SINT-MARTINUS UIT KINROOI.

© 2025 Geschied- en Heemkundige Kring van Kinrooi vzw. Alle rechten voorbehouden.

Ondanks het feit dat volgens de gegevens op de zilveren breuken van het koningszilver, de schutterij Sint-Martinus al meer dan 330 jaar bestaat, is er van de het ontstaan en de beginjaren maar weinig informatie bekend. Dit doordat de archieven vernietigd zijn door de brand in het gemeentehuis van Kinrooi, aan het einde van de Tweede Wereldoorlog, waar alle gegevens opgeslagen waren.

De enige tastbare gegevens uit het prille begin zijn een aantal zilveren platen. De oudste die nog in het bezit zijn van de schutterij dragen het jaartal 1680.

Omdat de beginjaren tot midden jaren 1980 beschreven zijn in "Dao raostj get!" van januari 1985, beperken wij ons in deze bijdrage tot de recente geschiedenis, vanaf het jaar 1950, het jaar van de heroprichting, tot 2023, het jaar van het einde van de schutterij.

Toen na de oorlog vele schutterijen weer opstartten, bleef men in Kinrooi ook niet stil zitten. In 1949 zouden Quix Renier, Craeghs Renier en Truyen Charel, bij laatstgenoemde, merkwaardig genoeg onder de naam "Sint-Gerlacus" proberen om ook in Kinrooi een schutterij terug op te richten. Ook de schietboom stond bij Truyen Charel, waar bij het begin van de oorlog Schutterij Sint-Martinus noodgedwongen stopte. Doch deze poging mislukte, en in 1950 probeerden Houben Albert, Brouns Jan, en Houben Jan, samen met de vooroorlogse voorzitter Coolen Renier, het opnieuw met deze keer de vooroorlogse Sint-Martinus als

patroonheilige. De schietboom kwam aan de Breeërsteenweg bij Brouns Jan. En het lukte. Gelukkig bleven in de "Schuttecaemer" bij Wed. Quix nog het koningszilver, sabel en een trom, en 2 (versleten) vaandels bewaard zodat de heroprichters niet helemaal met lege handen stonden.

Oud-voorzitter Coolen Renier mocht voornoemde voorwerpen in ontvangst nemen op 27 juli 1950 op voorwaarde dat deze ongeschonden zouden worden afgeleverd ten gemeentehuize onmiddellijk na de ontbinding van de pas heropgerichte schutterij.

In 1951 werd aangesloten bij de Bond van Schutterijen Maas en Kempen, en de eerste na-oorlogse Koning werd Coolen Christiaan. Men telde toen reeds 24 leden. In het begin werden behoorlijke resultaten bijeen geschoten en in 1956 werd zelfs de 10de korpsprijs behaald op het O.L.S. in Kelpen-Oler. Daarna kende men een periode met minder goede uitslagen.

Midden der vijftiger jaren verhuisde de schietboom naar Houben Janke, ook aan de Breeërsteenweg, waar hij onafgebroken stond tot 1970. Begin jaren 60 werd even

verhuisd naar Van Lee Jaak, en ook nog naar Houben Pierke aan de Tongerloseweg, doch toen kwam de boom weer terug bij Houben Janke langs de Breeërsteenweg.

Omstreeks 1970 werd men daar weer geconfronteerd met kogelveldproblemen en de Brandstraat op de Broekhoek was de volgende standplaats. Niet voor lang echter, want de afgelegen plek bood maar weinig aantrekkingskracht aan de schutters, en sinds 1971 staat dan de schietboom bij P. Verstraten aan de Belestraat. Enkele jaren later volgde een eigen lokaaltje om te vergaderen en trommelaars op te leiden.

Op aandringen van het bestuur van de Bond van Schutterijen Maas en Kempen werd in 1975 het statuut van vzw aangevraagd, en in april 1984 kreeg de vereniging de toestemming om de titel van Koninklijke Maatschappij te voeren.

In 1985 werd door de drumband goud behaald op het WMC in Kerkrade. Een bekroning voor jaren hard werk.

Hierover vonden wij in de archieven het volgende verslag van de verslaggever van de schutterij:

“13 juli 1985 zal voor onze drumband wel de onvergetelijkste dag zijn uit het bestaan. Met twee volle bussen zijn wij afgezakt naar het zuiden van NL Limburg. Het doel was het Wereld Muziek Concours, of het WMC te Kerkrade. Fier als een gieter stapten wij dat enorme groot stadion binnen dat een uur voor tijd al goed gevuld was, nog even in spanning afwachten want onze drumband moest de spits afbijten. En dan, ineens, kwamen ze uit een zijingang binnen geroffelt, begeleidt met een warm applaus, want warm was het in Kerkrade die dag. Dan nog een volledige ronde rond het stadion en ze verdwenen zoals ze gekomen waren. Nu was het afwachten tot acht uur voor de prijsuitreiking. Intussen konden wij ons tegoed doen aan diverse muziekkorpsen uit Zweden, Nederland, Oostenrijk, Indië en als topper Amerika, met maar liefst 146 uitvoerders. Na acht uur verscheen het een na het ander korps weer terug in het stadion, mooi broederlijk naast elkaar opgesteld. De spanning was te snijden, dan kwam voor ons het verlossende moment. Drumband Sint-Martinus uit Kinrooi, België, categorie AA, tweede divisie behaalt 80 punten en wordt bekroond met goud. Vreugdekreten en mutsen die de blauwe hemel in vlogen. Het doel was bereikt”.

In 1986, op 12 juli, werd voor het eerst het OLS in Stramproy gewonnen. Deze overwinning was een ingrijpend gebeuren, zo lezen wij in het relaas van de verslaggever van de schutterij:

“Met niet zo een warm weer als wij gewend zijn de dag van het OLS in Stramproy zijn wij naar Roy getogen. Na een mooie optocht die weeral zwart zag van het volk, naar het buffet om de ergste zenuwen weg te drinken, want het weer lag ons wel die dag. Dan om 17.15 uur nog even wachten tot de drumband uit geroffeld was, want daartussen liep de schutter die de spits moest afbijten, en tevens de vuurdoop kreeg. Nadat hij wat uit gesidderd was naast mij op de bank, de buks onder, waar hij feilloos het gat opende zoals men zegt, en de rest deed dat maar keurig na; 18 punten. Rond 19.00 uur startte dan de kaveling met 76 schutterijen, waarvan 19 Belgische. Na 7 ronden werd voor ons een droom vervuld, wij waren bij de 9 overblijvende schutterijen en mochten de zaterdag daarop terugkomen. In die week waren er al enkele optimistische schutters erop uit gegaan om het feestterrein en de stoet te gaan uitstippelen.

Zaterdag 12 juli zou voor onze gilde een historische dag worden. Om 13.00 uur werd verzameld aan het lokaal om samen naar Stramproy te gaan met de geachte iedere ronde die wij nu verder komen is een succes. Om 15.00 uur was het moment dan aangebroken. Jan mocht weer het gat openen en de rest van de bende deed niet onder. 18 punten en weeral vreugdekreten van ongeveer 9000 supporters. De tweede ronde vielen maar liefst 3 Nederlandse ploegen uit en werd de stand 4-2 voor de Belgen. Doch de derde ronde werd een ramp voor Louwel, Grote-Brogel en Kessenich en werd de stand weer 1-2 voor Nederland. Maar met de kleuren van de Rode Duivels brachten wij de stand weer in evenwicht, 1-1. In de zevende ronde viel plotseling de beslissing, Montfort liet het 11de bolleke staan en met de gedachte: "Wij hebben Um" ging ik onder de buks na eerst de voorzitter geraadpleegd te hebben. Zijn antwoord was ijskoud "afschieten", wat ik dan ook deed. Dan nog marradona Willem en Leo kreeg de kans om het af te maken, wat die ook feilloos deed. Met ieder 45 schoten of een totaal van 270 rake schoten haalden wij het OLS naar Kinrooi, ook de drumband droeg haar steentje bij om het succes volledig te maken met een eerste prijs. Tot daar Roy."

Deze overwinning resulteerde in een geslaagde organisatie van het OLS op zondag 5 juli 1987. Het was voor de eerste keer in de geschiedenis van het OLS dat er 3 dagen nodig waren om de winnaar aan te duiden. Sint-Sebastiaan Grote Brogel viel deze eer te beurt. Met de opbrengst van dit mooie OLS werden gronden aangekocht, en een mooi lokaal gebouwd. In juni 1989 werd dit lokaal ingezegend door wijlen pastoor Alex Sevens.

In 1993 schoot Hubert Steyvers zich tot bondskoning van de bond van schutterijen Maas en Kempen. Dit gaf hem het recht om deel te nemen aan het Europees Koningsschieten in Medebach, Duitsland in 1994.

In 1997 maakte het zestel van Sint-Martinus zijn favorietenrol waar. Na een mooie derde plaats behaald te hebben op het OLS 1996 in Bocholt, werd voor de tweede maal het OLS gewonnen, ditmaal in Kaulille. Opnieuw kon begonnen worden met de organisatie van het OLS in 1998. Tijdens de voorbereidingen voor dit feest, stond de kerktoeren in Kinrooi in de steigers. Omdat de torenspits weg was, werd besloten om een schietboom boven op de toren te plaatsen. Mede hierdoor ging ook dit OLS de geschiedenisboeken in als zeer geslaagd.

In 2012 mocht schutterij Sint-Harlindis en Relindis uit Ellikom voor de tweede maal het OLS organiseren. Bij deze organisatie diende ook het Kinjer OLS georganiseerd te worden. Omdat alle basisscholen uit de gemeente Meeuwen-Gruitrode wilden deelnemen aan het Kinjer OLS, moest er hulp gevraagd worden aan schutterijen van buiten de gemeente. Sint-Martinus Kinrooi was bereid om een school te begeleiden, en het werd basisschool "Het Royke" uit Gruitrode. Dankzij een fijne samenwerking resulteerde dit in een mooi resultaat. Bij het schieten werd voor de eerste maal in de geschiedenis van het Kinjer OLS door het zestel 36 punten geschoten, en in de algemene uitslag werd een mooie 3de plaats behaald. Dit inspireerde basisschool 3K uit Kinrooi, en vanaf 2013 tot 2019 hebben zij deelgenomen aan het Kinjer OLS, weliswaar met wisselende resultaten. Zo werd in Grevenbicht ook de schietwedstrijd gewonnen, maar ook werden als groep en individueel verschillende prijzen gewonnen.

Helaas is er rond het lokaal ook een zware juridische strijd uitgevochten. Uiteindelijk werd in 2014 in Kinrooi het Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan zonevreemde recreatie goedgekeurd door de provincie, waardoor de situatie voor de schutterij

eindelijk geregeld werd. Een bouwvergunning werd aangevraagd, daarna was het de beurt aan de milieuvergunning, de erkenning van de schietstand, en de exploitatievergunning, na goedkeuring door de brandweer van de renovatiewerken. Maar een bepaling in het Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan zonevrije recreatie zorgt er jammer genoeg voor dat het terrein, waar zoveel mooie activiteiten plaats vonden, hersteld moet worden in de oorspronkelijke staat, nu de schutterij met alle activiteiten gestopt is.

Geraadpleegde werken: Feestgidsen OLS 1987 en 1997.

Verslagboek en wedstrijdverslagen.

Overzicht koningen sinds 1951

Jaar	Naam	Voornaam	Jaar	Naam	Voornaam
1951	Coolen	Christiaan			
1952	Broens	Renier	1987	Houben	Hubert
1953	Hermans	Jan	1988	Houben	Tony
1954	Houben	Albert	1989	Jacobs	Wilem
1955	Houben	Mathieu	1990	Steyvers	Freddy
1956	Houben	Albert	1991	Houben	Jan
1957	Vanlee	Jaak	1992	Heymans	Antoine
1958	Christis	Theo	1993	Houben	Jan
1959	Houben	Albert	1994	Verstraten	Karel
1960	Houben	Hubert	1995	Ressen	Erwin
1961	Houben	Leo	1996	Houben	Hubert
1962	Houben	Albert	1997	Houben	Jan Pieter
1963	Christis	Albert	1998	Steyvers	Hubert
1964	Houben	Albert	1999	Houben	Jan A
1965	Verstraten	Karel	2000	Ressen	Peter
1966	Houben	Jan Junior	2001	Boonen	Mathieu
1967	Verstraten	Karel	2002	Ressen	Rene
1968	Van Esser	Mathieu	2003	Houben	Jan Pieter
1969	Snijkers	Leo	2004	Verstraten	Mathieu
1970	Jacobs	Henri	2005	Jacobs	Wilem
1971	Jacobs	Henri	2006	Ressen	Rene

1972	Jacobs	Henri	Keizer	2007	Hendriks	Frank
1972	Vleeschouwers	Wilem	Koning	2008	Janssen	Michiel
1973	Vleeschouwers	Wilem		2009	Janssen	Jan
1974	Jacobs	Theo		2010	Ressen	Rene
1975	Jacobs	Guido		2011	Janssen	Michiel
1976	Kwaspen	Rene		2012	Houben	Jan Pieter
1977	Verstraten	Mathieu		2013	Breukers	Johan
1978	Vleeschouwers	Leo		2014	Ressen	Erwin
1979	Snijkers	Leo		2015	Breukers	Mike
1980	Vleeschouwers	Leo		2016	Houben	Jan Pieter
1981	Christis	Wilem		2017	Janssen	Jan
1982	Houben	Pieter		2018	Princen	Pascal
1983	Vleeschouwers	Leo		2019	Ressen	Peter
1984	Christis	Wilem		2020		
1985	Houben	Hubert		2021		
1986	Houben	Jan Pieter		2022	Ressen	Erwin

Belangrijkste resultaten:

1956	OLS OOL → Zestal: Houben Mathieu, Christis Albert, Van Esser Mathieu, Houben Albert, Ressen Mathieu, Houben Jan. 18/18 punten, 2 kavelronden, tiende prijs
1972	Bondsfeest Molenbeersel → A-zestal, 18/18 punten, 7 kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest.
1977	OLS Niel-bij-As → 18 punten
1980	OLS Ubachsberg → 18 punten
	Bondsfeest → B-zestal 18 punten en winnaar
	Fusieschuttersfeest → Winnaar fusiefeest
	Drumband → Winnaar fusiefeest
1983	Bondsfeest Beek → A-zestal. Eerste prijs breuk en winnaar bondsfeest
1984	Bondsfeest As → A-zestal. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
	Fusiefeest Kessenich → Winnaar fusiefeest
1985	OLS Dieteren → 18 punten
	Bondsfeest bocholt → B-zestal. Eerste prijs
	Bondsfeest Opoeteren → C-zestal. Eerste prijs
	WMC Kerkrade → Drumband behaalt goud met een score van 80 punten
1986	OLS Stramproy → Zestal. Houben Jan, Houben Tony, Verstraten Mathieu, Houben Jan P., Vleeschouwers Willem, Vleeschouwers Leo. 18/18 punten, 7 kavelronden, winnaar

1989	OLS Niel-bij-As → Zestal: Vertstraten Mathieu, Jacobs Andre, Jacobs Willem, Steyvers Hubert, Jacobs Guido, Houben Jan P. 18/18 punten, 3 kavelronden, eerste prijs niet-inrichters
1994	OLS Stokkem → Zestal: Verstraten Mathieu, Boonen Mathieu, Steyvers Hubert, Jacobs Willem, Houben Jan P., Vleeshouwers Leo. 18/18, 9 kavelronden, 7 ^{de} prijs
	Bondsfeest Molenbeersel → A-zestal, 18/18 punten, 4 kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
	Bondsfeest As → A-zestal, 18/18 punten, 6 kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
	Beker Maasvallei → Drietal: Verstraten Mathieu, Steyvers Hubert, Boonen Mathieu. 9/9 punten, 73 kavelronden. Eerste prijs, winnaar beker Maasvallei
1995	Fusiefeest Manestraat → Winnaar fusiebeker met 141/144 punten
	Bondsfeest Elen → A-zestal, 18/18 punten, vijf kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
	Beker Meester Creemers → Drietal: Verstraten Mathieu, Ressen Peter, Boonen Mathieu. 9/9 punten inschieten, 58 kavelronden. Eerste prijs, winnaar beker Meester Creemers
1996	Bondsfeest Rotem → A-zestal, 18/18 punten, vier kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
	Bondsfeest Molenbeersel → A-zestal, 18/18 punten, acht kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
	Bondsfeest Voorshoven → A-zestal, 18/18 punten, zeven kavelronden. Eerste prijs, breuk en winnaar bondsfeest
1997	OLS Kaulille → Zestal: Ressen Peter, Boonen Mathieu, Steyvers Hubert, Houben Jan, Houben Jan P., Verstraten Mathieu. 36/36 punten, 30 kavelronden, winnaar
2000	OLS Baarlo → Zestal: Boonen Mathieu, Houben Vital, Ressen Peter, Jacobs Hari, Houben Jan P., Verstraten Mathieu. 36/36 punten, 3 kavelronden, eerste prijs niet inrichters
2006	OLS Stamproy → Zestal: Houben Jan P., Ressen Peter, Van't Kristel, Grispen Maria, Houben Heidi, Ressen Erwin. 36/36 punten, 8 kavelronden, 14 ^{de} prijs
2008	OLS Ophoven-Raam → Zestal: Ressen Peter, Breukers Johan, Janssen Jan, Houben Heide, Ressen Erwin. 36/36 punten, 7 kavelronden, 14 ^{de} prijs
2012	Fusiefeest Grootbeersel → Winnaar fusiebeker met 142/144 punten
2019	Beker Maasvallei → Drietal: Stevens Pieter, Houben Heidi, Ressen Peter. 9/9 punten inschieten, 7 kavelronden. Eerste prijs, winnaar beker Maasvallei

Wie is Sint-Martinus.

Sint-Martinus was een Romeinse soldaat die later bisschop van de Franse stad Tours werd en uitgroeide tot een van de meest geliefde heiligen van het christendom.

Het bekendste verhaal van Sint-Martinus.

De ontmoeting: bij de stadspoort van de Franse stad Amiens zag hij op een ijskoude winterdag een naakte, rillende bedelaar.

De daad: omdat hij zelf geen geld bij zich had, sneed Martinus met zijn zwaard zijn eigen legermantel in twee stukken en gaf de helft aan de arme man.

De droom: diezelfde nacht verscheen Jezus in een droom aan Martinus, dragend de halve mantel die hij aan de bedelaar had gegeven.

Omschrijving van de buks.

Binnen de Limburgse Schutters verbonden wordt er geschoten met de buks, die ongeveer 1,80 meter lang is en ongeveer 17 kilo zwaar. De kolf is gemaakt van droog notenhout, omdat deze houtsoort weersbestendig is. De loop ervan is achthoekig en 8 mm dik, dit tegen de warmte. In de loop zijn smalle groeven aangebracht die ervoor zorgen dat de kogel al draaiende het wapen verlaat en zo een rechte baan blijft volgen. Wanneer het blokje op de schiethark geraakt en afgeschoten wordt, vliegt de kogel toch nog 400 tot 500 m ver, waar hij binnen het schootsveld (700 m diep en 600 m breed) neerkomt.

Er wordt geschoten met loden kogels; deze worden door de leden van de schutterij zelf gegoten met een kogeltang. Als het lood waarvan de kogels gemaakt worden gesmolten is, dan kan men een tweehonderdtal kogels per uur gieten.

Maar aangezien een schutterij per schietseizoen gemakkelijk 12.000 tot 17.000 kogels gebruikt, is het gieten ervan zeker een tijdrovende bezigheid. Hierna worden de hulzen, waarin de kogel geplaatst wordt, geladen met buskruit. Het geweer wordt schot voor schot geladen met een nieuwe patroon.

De zware buks wordt gelegd op een zogenaamde aanlegpaal: een vaststaande paal in de grond, voorzien van twee latten: één op 2,45 à 2,50 meter en één op 2,20 meter van de grond, dit om zowel de grote als de kleine schutters een kans te geven. Er staan 2 aanlegpalen per schietboom, waarbij de onderlinge afstand van de palen maximaal 1,50 meter mag zijn. Iedere aanlegpaal staat op 10 meter van de schietboom, een 14 meter hoge kantelbare paal met aan de bovenzijde de schiethark. Dit is een houten latwerk met 5 verticale latten, waarop aan iedere zijde 18 stokjes zitten, en aan ieder stokje is een houten blokje van 2x2x2 cm of 1,5x1,5x1,5 cm of 1x1x1 cm vastgemaakt. In totaal zitten er dus 180 blokjes op 1 hark. De grootte van de blokjes varieert naar gelang het verloop van de wedstrijd: hoe later het wordt, hoe kleiner de blokjes worden.

ANNOTATIE:

Tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige kring van Kinrooi "Dao Raostj get"

Peter Ressen, eresecretaris F.V.H.S.

Vos Industrie Mastenbouw

Sinds **1970** uw partner in vakwerkmasten en buismasten
Onderhoud & herstellingen van boogschuttersmasten

MEER INFORMATIE OVER ONZE MASTEN ?
Neem gerust contact op!

Tervantstraat 3 (Poort West-Limburg) - 3583 Paal
 ☎+32 11/422896 info@vos-industrie.be

KONINKLIJKE HANDBOOGMAATSCHAPPIJ SINT-SEBASTIAAN ZELZATE

650 JAAR ONAFGEBROKEN SCHUTTERSTRADITIE AAN DE OEVERS VAN DE WESTERSCHELDE

Binnen het rijke Vlaamse landschap van historische schuttersgilden nemen sommige verenigingen een bijzondere plaats in. Zij zijn niet alleen beoefenaars van een eeuwenoude volkssport, maar vormen ook levende getuigen van een maatschappelijk verleden waarin bescherming, verbondenheid, eer en gemeenschap centraal stonden.

De **Koninklijke Handboogmaatschappij Sint-Sebastiaan Zelzate** behoort zonder twijfel tot deze uitzonderlijke groep. In 2026 viert de gilde haar **650-jarig bestaan** en daarmee behoort zij tot de oudste nog actieve schuttersgilden van Vlaanderen. Na Gent mag Sint-Sebastiaan Zelzate zich rekenen tot de oudste handboogmaatschappijen van Oost-Vlaanderen.

Een oorsprong in de middeleeuwen

Volgens oude geschriften gaat de oorsprong van de Zelzaatse Sint-Sebastiaansgilde terug tot **1376**. In die periode vormden schuttersgilden een belangrijke rol binnen de lokale gemeenschappen. Naast hun militaire en beschermende functie waren zij ook verenigingen waar mensen samenkwamen, waar tradities werden doorgegeven en waar sociale banden werden versterkt.

De geschiedenis van Zelzate zelf gaat nog verder terug. De naam *Selsaete* wordt reeds vermeld in 1236. Na de indijking van 1288 ontwikkelde het gebied zich verder tot een volwaardige nederzetting. In die groeiende gemeenschap ontstond ook de nood aan georganiseerde schutters die instonden voor bescherming en waakzaamheid.

Dat de gilde in de 14de eeuw reeds bestond, wordt bevestigd door latere historische bronnen. In oude documenten vinden we verwijzingen naar schutters die mee instonden voor de veiligheid van het dorp in tijden waarin bescherming tegen rondtrekkende groepen en rovers geen overbodige luxe was.

Het keizerlijk octrooi van Keizer Karel

Een bijzonder moment in de geschiedenis van Sint-Sebastiaan Zelzate is het octrooi verleend door Keizer Karel op 13 juni 1526. Dit document vormt een tastbaar bewijs van de ouderdom en het aanzien van de gilde.

In het octrooi wordt de vereniging omschreven als “van ouden tijden een schoon gulde”. Deze korte maar krachtige omschrijving toont aan dat de gilde toen reeds een gevestigde waarde was binnen de gemeenschap.

Vijf eeuwen later blijft deze erkenning een belangrijk historisch fundament. Het feit dat de gilde in 2026 zowel haar 650-jarige traditie als de 500ste verjaardag van dit keizerlijk

octrooi mag vieren, maakt dit jubileum bijzonder binnen de wereld van de Vlaamse historische schuttersgilden.

Een levende traditie

Ondanks haar hoge ouderdom is Sint-Sebastiaan Zelzate geen vereniging die enkel terugblijkt op het verleden. Integendeel: de gilde bewijst vandaag dat historisch erfgoed pas waardevol blijft wanneer het wordt beoefend en doorgegeven.

De leden beoefenen nog steeds het traditionele handboogschieten op de staande wip, één van de meest kenmerkende disciplines binnen het Vlaamse schutterswezen. De eeuwenoude gebruiken rond schietingen, koningschap en kameraadschap worden er nog steeds in ere gehouden.

Jaarlijks vormt de Koningsschieting op 1 mei een hoogtepunt binnen de gildewerking. De titel van koning blijft, net zoals eeuwen geleden, een bijzondere eer die verbonden is met vaardigheid, inzet en respect voor de traditie.

Een gilde met veerkracht

Ook een eeuwenoude vereniging ontsnapt niet aan maatschappelijke veranderingen. Sint-Sebastiaan Zelzate kende enkele moeilijke jaren waarin het voortbestaan onzeker leek. Het aantal actieve schutters daalde sterk, maar dankzij de inzet van bestuursleden en leden werd de neerwaartse trend omgebogen.

Onder voorzitterschap van Jan Silversmet kreeg de vereniging opnieuw een dynamiek. Nieuwe leden vonden de weg naar de gilde, jongeren werden betrokken en ook vrouwen maken vandaag deel uit van de vereniging. De gilde telt opnieuw een enthousiaste groep schutters die samen de toekomst tegemoet gaat.

Deze verjonging toont aan dat de historische schutterscultuur nog steeds aantrekkingskracht heeft wanneer zij op een open en eigentijdse manier wordt beleefd.

Erfgoed en gemeenschap

Een schuttersgilde is nooit enkel een sportvereniging geweest. De kracht van een historische gilde ligt in de combinatie van sport, traditie, cultuur en ontmoeting.

Ook bij Sint-Sebastiaan Zelzate is de schieting een sociaal gebeuren. De voorbereiding, de ontvangst van bezoekers, de gesprekken rond de toog en de gezamenlijke momenten na de wedstrijd maken deel uit van een eeuwenoude cultuur.

De gilde vormt daardoor een belangrijke schakel tussen verleden en heden. Zij bewaart niet alleen technieken en gebruiken, maar ook waarden zoals kameraadschap, engagement en gemeenschapszin.

Het bewaren van het verleden

Ter gelegenheid van het jubileumjaar wordt volop gewerkt aan het verzamelen van historisch materiaal. Oude foto's, documenten, voorwerpen en verhalen van oud-leden worden geïnventariseerd om het rijke verleden van de gilde veilig te stellen.

Tijdens Open Monumentendag 2026 toont Zelzate dit erfgoed aan het grote publiek met een tentoonstelling, een historische wandeling en een publicatie. Op die manier wordt niet alleen het verleden herdacht, maar krijgt het ook een plaats in de toekomst.

Een voorbeeld voor de Vlaamse schutterswereld

De Koninklijke Handboogmaatschappij Sint-Sebastiaan Zelzate toont met haar 650-jarige geschiedenis waarom historische schuttersgilden zo waardevol zijn. Zij zijn geen herinneringen uit een ver verleden, maar levende gemeenschappen waarin eeuwenoude tradities vandaag nog betekenis hebben.

Namens de ganse **Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden** wensen wij de Koninklijke Handboogmaatschappij Sint-Sebastiaan Zelzate van harte geluk met dit uitzonderlijke jubileum.

Moge de gilde haar boog nog vele jaren gespannen houden, haar tradities blijven koesteren en toekomstige generaties blijven inspireren.

650 JAAR SINT-SEBASTIAAN ZELZATE:

EEN LEVENDE GETUIGENIS VAN VLAAMS SCHUTTERSERFgoed.

Jan Silversmet, voorzitter Sint-Sebastiaan Zelzate

Davy Goedertier, archivaris KNBBW

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

KONINKLIJK SCHUTTERSGILDE SINT-SEBASTIAAN BESELARE

VIERT NIEUWE KEIZER EN KIJKT VOORUIT NAAR 600 JAAR

GILDEGESCHIEDENIS

Het Koninklijk Schuttersgilde Sint-Sebastiaan Beselare beleefde begin mei enkele bijzondere momenten. Met de aanstelling van een nieuwe keizer, de viering van de 598ste verjaardag en de eerste voorbereidingen richting het 600-jarig bestaan in 2028, was er heel wat reden tot feest.

Op 1 mei zorgden een stralende zon en een uitstekende sfeer op de Kortekeer voor het perfecte decor van een bijzondere schuttersdag. Alle ogen waren gericht op Francis Serruys, die twee jaar na elkaar de koningstitel veroverde en nu zijn kans waagde op de felbegeerde keizerstitel.

Toen Francis onder de wip plaatsnam voor zijn ereschoten, steeg de spanning voelbaar. Al bij zijn tweede schot was het raak: de keizersvogel ging tegen de vlakte en Francis mocht zich kronen tot nieuwe keizer van het Koninklijk Schuttersgilde Sint-Sebastiaan Beselare. De felicitaties volgden meteen, waarna de traditionele hulde en een gezellige receptie ter ere van de nieuwe keizer plaatsvonden.

Daarna was het tijd voor de koningsschieting. De vraag was hoelang de koningsvogel zou standhouden, maar ook daar bleef het spannend. Al in de tweede ronde trof Jeffrey Berten de vogel pal in het hart. Met dat knappe schot verzekerde hij zich van de koningstitel en mocht ook hij de felicitaties van de aanwezige schutters en supporters ontvangen.

Zo werd 1 mei een memorabele schuttersdag met een nieuwe keizer én een nieuwe koning als trotse blikvangers.

Enkele dagen later, op 3 mei, werd in het gildehuis opnieuw feest gevierd. Ter gelegenheid van de 598ste verjaardag van het Koninklijk Schuttersgilde Sint-Sebastiaan Beselare werd de verjaardagstaart aangesneden. De rijkelijk versierde taart, speciaal besteld door de Raad van het Gilde, werd door de aanwezige schutters bijzonder gesmaakt.

De viering kreeg nog een extra feestelijk karakter met de toetreding van Kurt Bartier tot de Raad van het Gilde. Hoofdman Hans Van Bockstael nam de aanwezigen vervolgens mee op een boeiende reis door bijna zes eeuwen gildegeschiedenis. Daarbij legde hij de nadruk op een waarde die doorheen de eeuwen steeds centraal is blijven staan: vriendschap.

Die sterke verbondenheid vormt nog steeds de basis van het gildeleven. Dankzij de inzet van vele leden die zich telkens opnieuw vrijwillig inzetten voor hun vereniging, blijft de geest van kameraadschap springlevend.

Voor deze bijzondere gelegenheid was ook de schepen van Sport aanwezig. Samen met de gildeleden werd Flavie onthuld, de heks die model stond voor het gildebier

“Banierke”. Wie het volledige verhaal achter deze opmerkelijke figuur wil ontdekken, kan daarvoor terecht in het gildehuis.

Ondertussen kijkt het Koninklijk Schuttersgilde Sint-Sebastiaan Beselare al vooruit naar een volgende historische mijlpaal: het 600-jarig bestaan in 2028. De voorbereidingen hiervoor zijn volop bezig. Een nieuwe houten sculptuur verwijst alvast naar dit bijzondere jubileum en vormt een eerste tastbare herinnering aan deze unieke verjaardag.

Als afsluiter van de feestelijkheden werd ook een strip voorgesteld, boordevol gildefransen, historische anekdotes en vrolijke herinneringen uit het rijke verleden van de vereniging. Een mooie knipoog naar bijna zes eeuwen geschiedenis, maar tegelijk ook een warme blik op de toekomst van een gilde die haar tradities koestert en haar vriendschap blijft doorgeven aan nieuwe generaties.

Hans Van Bockstael, hoofdmans Koninklijk Schuttersgilde Sint-Sebastiaan Beselare

Koen De Graeve, hoofdredacteur FVHS

Atelier Stiphout
voorheen Andriessen Goud- en Zilveratelier

Voor al uw Schutters- en Gildezilver

Atelier Stiphout

Luuk Berbers & Cora Postema

Het adres:
Dorpsstraat 18
5708 GH Helmond (Stiphout)

☎ 0492-550792

✉ info@atelierstiphout.nl

🌐 www.atelierstiphout.nl

KAMPIOENEN GEHULDIGD

NIEUWE KONING GEKEND BIJ K.H.M. WILLEM TELL OOSTENDE

Bij de Koninklijke Handboogmaatschappij Willem Tell Oostende stond het voorjaar van 2026 volledig in het teken van traditie, sportieve prestaties en kameraadschap. Zowel de kampioenen van de voorbije seizoenen werden gevierd als de nieuwe koning op de staande wip werd gekroond.

Op zaterdag 9 mei 2026 verzamelden de handboogschutters zich rond de feesttafel om de kampioenen van de seizoenen staande wip 2025 en liggende wip 2025-2026 in de bloemetjes te zetten.

Op de staande wip kroonde Dimitri Coulier zich tot kampioen met een indrukwekkend totaal van 279 punten. Hij werd gevolgd door Mario Madelein, die met 242 punten de tweede plaats behaalde, en Sandra Vantyghem met 218 punten. Sandra mocht hiermee eveneens de kampioenstitel bij de dames op haar naam schrijven.

Ook op de liggende wip was Dimitri Coulier opnieuw de sterkste. Met 719 punten behaalde hij de kampioenstitel van het seizoen 2025-2026. De tweede plaats ging naar Nico Pyfferoen met 351 punten, gevolgd door Mario Madelein met 296 punten. Bij de dames werd Angelique Delanghe kampioen met 196 punten. Een bijzondere vermelding was er voor de jonge Mathieu D'Haene, die op amper 9-jarige leeftijd de beste jeugdschutter werd.

Kampioen Dimitri Coulier ontvangt zijn prijs uit handen van schatbewaarder Francine David.

Naast de hoofdklasseringen werden ook de winnaars van de verschillende nevenklasseringen gehuldigd en beloond met een mooie prijs. De kampioenenviering werd opnieuw een mooie gelegenheid om de inzet en prestaties van alle schutters te vieren.

Mario Madelein nieuwe koning staande wip 2026

Naast de kampioenenviering stond ook de jaarlijkse koningsschieting op de staande wip op het programma. Traditiegetrouw wordt deze wedstrijd bij K.H.M. Willem Tell Oostende gehouden op Hemelvaartsdag. De koningsschieting vond plaats op 18 mei 2026.

Onder een dreigende hemel mocht uittredend Koning/Keizer Dimitri Coulier om 16.00 uur met zijn ereschot de wedstrijd openen. Het werd meteen een bijzonder moment, want zijn eerste schot was onmiddellijk raak. Aangezien Dimitri reeds de keizerstitel draagt, moest de strijd verdergezet worden om de nieuwe koning te bepalen.

Koning Mario Madelein en Baljuw
Yarne Decostere.

Tijdens de eerste drie officiële ronden slaagde niemand erin de koningsvogel opnieuw te treffen. In de zesde ronde zorgde debutant Yarne Decostere voor spanning door de linkervleugel van de koningsvogel neer te halen. Kort daarna volgde het beslissende moment: Mario Madelein trof de koningsvogel en kroonde zich tot de nieuwe Koning van K.H.M. Willem Tell Oostende 2026.

De nieuwe koning en baljuw werden onder een welgemeend driewerf “hoera” gevierd, waarna het glas werd geheven op hun gezondheid en succes. De weergoden waren de schutters uiteindelijk gunstig gezind: de hemel klaarde op en tijdens het daaropvolgende beschrijf konden alle deelnemers genieten van de traditionele “koekestutjes”, een vaste lekkernij die bij deze koningsschieting hoort.

Met deze mooie momenten bewees K.H.M. Willem Tell Oostende opnieuw dat het handboogschieten meer is dan een sport alleen: het is een levende traditie waarin competitie, vriendschap en verbondenheid centraal staan.

Geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom voor meer informatie tijdens één van de ledenschietingen. Deze vinden plaats iedere maandag- en donderdagavond vanaf 19.00 uur op de schietstand in het Sportpark De Schorre, Sportparklaan – Gebouw M, 8400 Oostende.

Noerbert Valcke, hoofdmans Willem Tell Oostende

DIMITRI COULIER NIEUWE SIRE STAANDE WIP GROOT-OOSTENDE 2026

Een traditie die ondertussen een kwarteeuw oud is, blijft jaar na jaar zorgen voor spanning, sportiviteit en kameraadschap tussen de Oostendse boogschuttersverenigingen. Vijftientig jaar geleden werd het initiatief genomen om de beide Oostendse gilden samen te brengen voor een gezamenlijke Sireschieting op de staande wip. Door de coronaperiode kende deze mooie traditie een onderbreking van twee jaar, waardoor in 2026 de drieëntwintigste editie kon plaatsvinden.

Dit jaar nam het Koninklijk Hoofdgild Sint-Sebastiaan Oostende (SSO) de organisatie op zich. Zij nodigden de collega's van de Koninklijke Handboogmaatschappij Willem Tell Oostende (WTO) uit op hun schietstand aan de Leffingestraat.

Maar liefst 21 schutters namen deel aan de strijd om de prestigieuze titel van Sire Staande Wip Groot-Oostende 2026. De deelnemers waren verdeeld over beide verenigingen: 12 schutters van Sint-Sebastiaan en 9 schutters van Willem Tell.

Om klokslag 19.00 uur gaf uittredend Sire Mathias Maas (SSO) het officiële startschot van de wedstrijd. Tijdens de eerste drie officiële rondes bleef de hoofdvogel onaangeroerd en leek een lange strijd in de maak. In de vierde ronde kwam daar verandering in: maar liefst drie deelnemers slaagden erin de koningsvogel neer te halen.

Een spannende afkamping volgde tussen Mathias Maas (SSO), Noël Vantghem (WTO) en Dimitri Coulier (WTO). De spanning was te snijden. Op een bepaald moment viel enkel de kleurrijke panache in de nationale driekleur naar beneden, terwijl het blok van de sirevogel op de wip bleef staan. Een bijzonder spannend moment, maar helaas voor Noël Vantghem bleef de beslissing nog even uit.

In de achttiende ronde viel dan uiteindelijk het verdict. Dimitri Coulier (WTO) slaagde er als enige van de drie kampers in om de koningsvogel definitief af te schieten. Daarmee werd hij de nieuwe Sire Staande Wip Groot-Oostende 2026.

Na deze spannende strijd konden de deelnemers tijdens de daaropvolgende puntenschietsing verder genieten van een gezellige avond. Een heerlijke spaghetti

bolognese zorgde voor de nodige versterking en maakte van deze editie opnieuw een geslaagd samenzijn tussen beide verenigingen.

In de onderlinge confrontaties tussen beide Oostendse gilden blijft de stand na deze editie op 17 overwinningen voor Willem Tell tegenover 6 voor Sint-Sebastiaan.

De afspraak voor de volgende editie ligt alvast vast: op woensdag 5 mei 2027 wordt de Sireschietsing georganiseerd op het terrein van Willem Tell Oostende in Sportpark De Schorre.

Een dikke proficiat aan Dimitri Coulier, de nieuwe Sire Staande Wip Groot-Oostende 2026, en een welgemeende dank aan alle deelnemers, helpers en beide verenigingen die deze prachtige traditie blijven verderzetten.

Guy Delanghe, Sint-Sebastiaan Oostende

KONINGEN STAANDE WIP GROOT-OOSTENDE

Deze competitie werd in het leven geroepen door het K.H.G. Sint-Sebastiaan in 2002 naar aanleiding van hun 700-jarig bestaan, en wordt jaarlijks, op de woensdag vóór O.L.H.-Hemelvaart, om beurten door de twee Oostendse handboogmaatschappijen georganiseerd.

De winnaars :

2002 : DIERICKX Georges – Sint Sebastiaan

2003 : VANTYGHEM Noël – Willem Tell

2004 : DIERICKX Georges – Sint Sebastiaan

2005 : LESAFFRE Fernand – Willem Tell

2006 : VALCKE Norbert – Willem Tell

2007 : VANDECASTEELE Noël – Willem Tell

2008 : VALCKE Norbert – Willem Tell

2009 : BRAEM Luc – Willem Tell

2010 : CLAEYS Ignace – Sint Sebastiaan

2011 : DIERICKX Georges – Sint Sebastiaan

2012 : HUYGHEBAERT Filip – Willem Tell

2013 : BOUTTELISIER Peter – Willem Tell

2014 : VANDEPOELE Marc – Sint Sebastiaan

2015 : VALCKE Norbert – Willem Tell

2016 : HUYGHEBAERT Davy – Willem Tell

2017 : HUYGHEBAERT Filip – Willem Tell

2018 : HUYGHEBAERT Filip – Willem Tell

2019 : PYFFEROEN Nico – Willem Tell

2020 : niet betwist wegens corona

2021 : niet betwist wegens corona

2022 : VANTYGHEM Sandra – Willem Tell

2023 : DE JONGHE Johnny – Willem Tell

2024 : DE JONGHE Johnny – Willem Tell

2025 : MAAS Mathias – Sint Sebastiaan

2026 : COULIER Dimitri – Willem Tell

NIEUW NASLAGWERK OVER DE KONINKLIJKE SINT-SEBASTIAANS GilDE VAN WEERDE

De Heemkring De Semse (Schoolstraat 17, 1980 Zemst) heeft een nieuw boek uitgebracht over de Koninklijke Sint-Sebastiaansgilde van Weerde.

Dit rijk geïllustreerde naslagwerk telt ongeveer 150 pagina's en brengt de geschiedenis, tradities en evolutie van de gilde op een toegankelijke manier in beeld. Aan de hand van archiefstukken, getuigenissen en beeldmateriaal wordt de rijke erfgoedwaarde van de gilde voor Weerde en haar inwoners belicht.

Wie meer wil weten over deze uitgave, kan terecht op de website van Heemkring De Semse.

Alle boeken van de Semse: <https://desemse.be/boeken2>

Omschrijving

De Sint-Sebastiaansgilde van Weerde is meer dan een vereniging. Zij is een levend stuk geschiedenis, geworteld in traditie, gedragen door generaties en tot vandaag zichtbaar aanwezig in het dorpsleven. Met dit boek willen we die rijke erfenis vastleggen, duiden en doorgeven.

Al eeuwenlang verenigt de gilde mensen rond gemeenschapszin, vakmanschap en kameraadschap. Wat begon als een broederschap met een duidelijke maatschappelijke en religieuze rol, groeide uit tot een traditiedrager die zich steeds wist aan te passen aan veranderende tijden, zonder haar eigenheid te verliezen. De gilde weerspiegelt daarmee niet alleen haar eigen geschiedenis, maar ook die van Weerde en haar inwoners.

In deze publicatie brengen we het verhaal van de Sint-Sebastiaansgilde in al zijn facetten. We staan stil bij haar ontstaan en evolutie, bij de gebruiken en rituelen, bij de schutters en hun wedstrijden, maar ook bij de vele rollen die de gilde doorheen de tijd heeft opgenomen: sociaal, cultureel en verbindend. Archiefstukken, getuigenissen en beeldmateriaal helpen om dat verhaal tastbaar te maken.

Dit boek is een eerbetoon aan allen die de gilde hebben gedragen en gevormd: de bestuurders, de schutters, de vaandeldragers, de vrijwilligers en de stille krachten achter de schermen. Tegelijk is het een uitnodiging aan toekomstige generaties om deze traditie te leren kennen, te waarderen en verder te zetten.

Moge deze uitgave bijdragen tot een blijvende waardering voor de Sint-Sebastiaansgilde van Weerde en haar plaats in het lokale erfgoed. Want wie zijn verleden kent, begrijpt beter het heden en bouwt met vertrouwen aan de toekomst.

Paul Van de Velde, voorzitter Heemkring De Semse

Leo Linten, bestuurder Sint-Sebastiaansgilde Weerde

Marco De Angelis - Italië

EXPOSITIE 'SCHOT IN DE ROOS' – TORHOUT
LUC DESCHEEMAEKER – CURATOR TENTOONSTELLING
PAUL WARLOP – HOOFDMAN TORHOUTSE KONINKLIJKE HANDBOOGGILDE SINT-SEBASTIAAN

Lang geleden in Zwitserland woonde Willem Tell samen met zijn zoon Walter. Hij was een goede en eerlijke boogschutter.

De strenge landvoogd Gessler wilde dat iedereen voor zijn hoed zou buigen. Willem weigerde. Hij vond dat onrechtvaardig.

"Jij bent zo'n goede schutter, toch? Schiet dan de appel die op een paal staat op grote afstand! Als je mist, zijn jullie beide verloren!"

Willem bleef rustig, haalde diep adem en schoot. De pijl raakte de appel precies!

Gessler werd woedend en liet Willem Tell gevangen zetten. Maar tijdens een hevige storm op het meer wist Willem te ontsnappen.

Later gebruikte Willem zijn boog om Gessler te stoppen en zo kregen de mensen in Zwitserland meer moed om samen te vechten voor vrijheid.

Wat leert dit verhaal ons?

- Wees moedig, ook als iets moeilijk is.
- Kom op voor wat eerlijk is.
- Vertrouw op jezelf en zorg voor anderen.

WILLEM TELL – DE SCHUTTER DIE ALTIJD RUSTIG BLEEF

Heel lang geleden, tussen de hoge bergen van Zwitserland, woonde een boogschutter die Willem Tell heette. Hij hield van de natuur en oefende vaak met zijn boog. Iedereen kende hem als een eerlijke man die nooit opschepte over zijn talent.

Zijn zoon Walter ging graag met hem mee. Willem leerde hem dat een goede schutter niet alleen goed moet kunnen mikken, maar ook geduldig, rustig en verantwoordelijk moet zijn.

Op een dag kwam de strenge landvoogd Gessler naar het dorp. Hij wilde dat iedereen hem gehoorzaamde, ook als zijn regels niet eerlijk waren. Willem vond dat mensen elkaar met respect moesten behandelen en niet uit angst.

Volgens een oude legende gaf Gessler Willem een bijna onmogelijke opdracht: met zijn boog een appel raken die op grote afstand was neergezet. Sommigen vertellen dat de appel op het hoofd van Walter lag, maar vandaag weten we dat zoiets veel te gevaarlijk is en nooit mag worden gedaan. Daarom zien we dit als een spannend verhaal uit lang vervlogen tijden.

Willem bleef kalm. Hij haalde diep adem, richtte zorgvuldig en liet de pijl los.

Pats! De pijl vloog recht naar het doel en trof de appel precies in het midden. De mensen waren onder de indruk van zijn concentratie en zijn vakmanschap.

Willem werd niet beroemd omdat hij de beste schutter was, maar omdat hij moedig bleef, eerlijk was en opkwam voor wat juist was. Zijn verhaal gaf de mensen hoop en moed om samen te werken aan een eerlijkere toekomst.

Wat kunnen jeugdschutters hiervan leren?

- ° Een goede schutter blijft rustig en geconcentreerd.
- ° Oefenen maakt je beter; talent alleen is niet genoeg.
- ° Respecteer je medeschutters, trainers en tegenstanders.
- ° Veiligheid komt altijd op de eerste plaats.
- ° Durf op te komen voor wat eerlijk is, ook als dat niet altijd gemakkelijk is.

Onthoud: De proef met de appel is een oude legende. Bij het boogschieten richten we altijd alleen op veilige doelen en volgen we steeds de veiligheidsregels. Dat maakt van iedere jeugdschutter een echte kampioen.

VERGETEN BRABANTSE GILDESCHATTEN

11 APRIL T/M
25 OKTOBER
2026

HET GOUVERNEURSHUIS
HEUSDEN

HET GOUVERNEURSHUIS
PUTTERSTRAAT 14
5256 AN HEUSDEN
WWW.GOUVERNEURSHUIS.NL

DO & VR
13.00 - 17.00 UUR
ZA & ZO
11.00 - 17.00 UUR

CO-PRODUCTIE
STICHTING
DE BRABANTSE FONDSEN

BC
www.brabantsefondsen.nl

MOEFELPOEM.OES
het
cultuurfonds

DE MASTROOM | SJOEENS
Richting

BELGISCH JEUGDKAMPIOENSCHAP

63ste nationale jeugdfinale

ZATERDAG 29 AUGUSTUS 2026

Bij de Koninklijke Handbooggilde Sint-Joris Boezinge
Diksmuidseweg 506, 8904 Boezinge (Ieper)

9u15

Samenkomst op het terrein en
aanmelden van de deelnemers
bij de jeugdvoorzitter
(afwezig worden onherroepelijk vervangen)

9u30
tot 11u30

Finale Kampioenschap van België
De verdeling van de wippen zal ter plaatse
gebeuren naargelang het aantal deelnemers per
categorie.

Na de finale:
Huldiging kampioenen
en receptie.

13u30
tot 18u

**Koningsschieting Jeugd +
prijzenschieting (Wippen I en II)**

Inleg: gratis (Koningsschieting:
voorbehouden aan alle jeugdschutters
die in het bezit zijn van een geldige
bondskaart KNBBW).

Gratis: porselein en glazen (versierd met
het jeugdwapen geschonken door de jeugdraad)

18u30

Prijzuitreiking.

13u30
tot 18u30

Prijzschieting seniores K.N.B.B.W. (Wip III)

Inleg: 3€ (ook toegelaten aan niet-Belgische
schutters met een geldige bondskaart KNBBW,
NBWW of UAANF)

Gratis: 20 prijzen speciaal vervaardigd
voor deze gelegenheid.

MET DANK AAN ONZE
SPONSORS

DAKWERKEN DELANGHE KOEN
LANGEMARKSEWEG 1
8904 BOEZINGE
Tel. 057/42.13.01 Fax. 057/42.13.02

FINALE VAN HET 101STE

BELGISCH-KAMPIOENSCHAP
BOOGSCHieten "STAANDE WIP" KNBBW
Per ploeg (10) - Individueel Dames en heren
Vlaskampioenschap

Zondag 20 September 2026

Stadionlaan 48 8210 Zedelgem

PROGRAMMA:

- 08u15 Samenkomst op het terrein
- 08u30 Inschrijving deelnemers
- 08u40 Loting volgorde
- 08u45 Aanvang ploegenkampioenschap Wip 2
- 09u15 Aanvang individueel kampioenschap Dames
- 09u15 Aanvang individueel kampioenschap Heren
- 13u15 Hulde aan de nieuwe kampioenen
- 14u00 Bondschietsing op 2 wippen met
2x 10 bondsprizen

ZEDELGEM W.T.
DRAW. AIM. ACHIEVE!

MOGELIJKHEID OM TE ETEN:

Warme ham à volonté met frietjes, groenten en warme sausen voor de prijs van 19 euro.

Te bestellen bij Nico Van Roye op het nummer 0471/97 83 94

of via e-mail: nicovanroye@hotmail.com

Te bestellen voor 15 september

TIM DE DIJCKER GCV

alle boogsportartikelen
+32 (0)473.88.11.04
timson_dedijcker@hotmail.be

PYFFEROEN & CO
Allehande bouwmaterialen

crislan
Kantoor Alkmaar - Binneng - Dordrecht
4300 BV

VERBY SPORT
alles voor de boogsport
sporttrofeeën

Wippelgemdorp 17
9940 Evergem
09/357.46.03

Veiligheid op de wip begint bij zekerheid!

Wist u dat een niet-gekeurde wip niet alleen risico's inhoudt voor de schutters, maar ook voor de gilde zelf?

Wettelijke verplichtingen, aansprakelijkheid en gemoedsrust gaan hand in hand bij het organiseren van een veilige schietstand.

Daarom slaan de Vlaamse Schuttersgilden en Normec BTV de handen in elkaar.

Via het nieuwe raamcontract kunnen alle aangesloten gilden eenvoudig én voordelig hun wip laten keuren. Eén partner, één contact, één heldere afspraak.

Welke keuringen voeren wij uit?

Onze erkende ETDC-klimmers inspecteren:

- De constructie en verankering van de wip
- Alle bewegende onderdelen
- De aanwezige veiligheidsvoorzieningen

Voordelen voor uw gilde

- Gemoedsrust: alles is in orde
- Tijdswinst: geen administratieve rompslomp
- Duidelijkheid: 1 aanspreekpunt

Meer info of intekenen?

Vraag het formulier op bij het bestuur van uw koepelorganisatie
of neem contact op via niels.brabant@normecgroup.com

Improve Quality. Reduce Risk.

Inschrijvingsformulier downloaden:

<https://www.vlaamseschuttersgilden.be/keuring-en-inspectie-normec-btv/>

Verzenden naar:

Planninglifting.oostvlaanderen-BTV@normecgroep.com

AAN ALLE GILDEN/SCHUTTERIJEN

Elke regio bezit een Federatievlag.

- Antwerpen bij Jeannine Jonckers
- Brabant bij Eddy Vanbergen
- Limburg bij Jean De Wit
- West-Vlaanderen bij Norbert Valcke
- Oost-Vlaanderen bij Koen De Graeve

Mogen wij vragen deze vlaggen zoveel mogelijk te gebruiken bij speciale activiteiten en/of feestelijkheden. Ze kunnen bij bovenvermelde personen worden opgehaald en terug worden ingeleverd.

VERZEKER UW GILDE/SCHUTTERIJ VIA DE FEDERATIE !

VOLWAARDIGE VERZEKERING

GEEN ADMINISTRATIE

GEEF HET AANTAL LEDEN DOOR AAN HET SECRETARIAAT, WIJ HOEVEN GEEN NAAMLIJST

U DOET DE BETALING OP ONZE REKENING

ALLES IS ONMIDDELIJK IN ORDE

Voor meer informatie kun je best contact opnemen met het secretariaat.

secretariaat@vlaamseschuttersgilden.be

Beste gildebroeders en gildezusters,

U kan zich inschrijven op de gezamenlijke polis Sport en Ontspanning, die via de Federatie aangeboden wordt.

De huidige verzekeringsperiode loopt van 01/04/2026 tot 31/03/2027.

Als U de verzekering wilt opzeggen dient u deze op te zeggen voor 28/02/2027.

U kan zich nog altijd verzekeren door het aantal leden te vermelden die u wenst te verzekeren!

Gelieve dit te bevestigen via mail op secretariaat@vlaamseschuttersgilden.be

Om ons dossier te vereenvoudigen hadden we graag de correcte gegevens van jullie contactpersoon: naam en adres van de zetel van de gilde, alsook het contactmailadres en gsm-nummer om in de toekomst alles digitaal te kunnen behandelen.

Daarna ontvangt u voor het opgegeven aantal te verzekeren leden een uitnodiging om de verschuldigde premie te voldoen op rekening van de Federatie. Deze premie bedraagt 7 euro per lid en dient voor de vermelde datum betaald te zijn. Wij willen erop aandringen om de premie tijdig te betalen.

Ons bankrekeningnummer: KBC – BE25 7350 0111 5282

Mochten er nog vragen zijn, aarzel dan niet om contact met het secretariaat op te nemen.

Met gildegroeten,

Namens de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden

SAMENVATTING VERZEKERINGSPOLIS

Tot de verzekerde activiteit behoren:

- Optochten, schietoefeningen en -wedstrijden
- Activiteiten die worden georganiseerd door de aangesloten verenigingen in het kader van hun normale werking.
- Zijn eveneens verzekerd, indien zij worden georganiseerd door de aangesloten verenigingen, in het kader van een verzekerde activiteit:
 - Vergaderingen, trainingen, wedstrijden, repetities, schoonmaak en onderhoud van gebouwen.
 - Gemeenschappelijke verplaatsingen en verblijf ter plaatse.
 - Tijdelijke activiteiten zoals een eetfeest, bal of tentoonstelling ter ondersteuning van de verzekerde activiteit.

Zijn niet verzekerd:

- Een handelsbeurs, braderie of Vlaamse kermis.
- Voor andere tijdelijke activiteiten dient vooraf de maatschappij geraadpleegd te worden.

1. Verzekering burgerlijke aansprakelijkheid.

De leden onderling zijn derden.

Verzekerd is de schade aan derden veroorzaakt:

- Naar aanleiding van de uitoefening van de in de bijzondere voorwaarden omschreven activiteiten ingericht door de aangesloten verenigingen.
- Op de weg van en naar de plaats waar de activiteiten plaats vinden. Dit begrip wordt geïnterpreteerd naar analogie met het begrip arbeidsweg in de arbeidsongevallenwet.
- Door de gebouwen, installaties en goederen die gebruikt worden in het kader van de activiteiten.

De verzekering geldt ook in het buitenland.

2. Verzekering lichamelijke ongevallen.

Een lichamelijk ongeval is een plotse gebeurtenis die een lichamelijk letsel veroorzaakt of die het overlijden tot gevolg heeft en waarvan de oorzaak of één van de oorzaken uitwendig is aan het organisme van de verzekerde.

De verzekering dekt de ongevallen overkomen aan de verzekerden tijdens de activiteiten ingericht door de vereniging, ook op de weg van en naar de plaats waar de activiteiten plaats vinden.

Deze begrippen worden geïnterpreteerd volgens de Belgische rechtspraak inzake arbeidsongevallen.

Onder ongeval verstaat men ook: spierscheuringen, verrekkingen en verstuikingen te wijten aan een plotse krachtinspanning.

3. Waarborg rechtsbijstand.

Verzekerd is het verweer van de verzekerde, het verhaal op en het onvermogen van de aansprakelijke personen en de strafrechtelijke borgstelling.

Vrije keuze van advocaat of expert. Kosten en erelonen worden terugbetaald.

PROCEDURE IN GEVAL VAN AANGIFTE

Aangifteformulieren zijn beschikbaar op de website www.vlaamseschuttersgilden.be

Bij bewezen aansprakelijkheid dient het formulier 'aangifte burgerlijke aansprakelijkheid' gebruikt te worden.

Bij een ongeval met lichamelijk letsel dient het formulier 'lichamelijke schade' gebruikt te worden.

De ingevulde formulieren dienen doorgestuurd te worden naar het secretariaat van de Federatie: secretariaat@vlaamseschuttersgilden.be

Per post naar: FVHS, Hazenpark 15, 9800 Deinze

Alleen volledig ingevulde formulieren kunnen in behandeling genomen worden.

Wij bezorgen de formulieren aan de verzekeringsmakelaar, eventueel met de nodige toelichting.

Mocht er bijkomende informatie nodig zijn, dan zal de makelaar contact opnemen met de betrokken persoon of personen.

Tip: verzamel zelf zoveel als mogelijk informatie, incl. foto's.

Surf eens naar

<https://www.vlaamseschuttersgilden.be>

Zijn er zaken die jij ook graag op de website zou zien, staat er ergens een onduidelijkheid/foutje, ontbreekt er info over uw gilde/schutterij: graag een mailtje naar redactie@vlaamseschuttersgilden.be

Heeft uw gilde/schutterij een website of een plaats op sociale media?
Laat het ons weten!

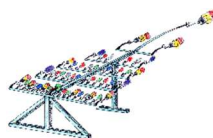
Geachte voorzitter, secretaris, webmaster,

Momenteel weten we echter maar van een aantal gilden dat ze actief zijn op het internet. Vandaar deze oproep, heeft uw gilde/schutterij een website en/of sociale media, laat het ons weten. Zo kunnen wij ook onze website uitbreiden met nuttige informatie.

De link(s) van uw website en/of sociale-mediakanalen mag u doormailen naar de redactie die al deze informatie verzamelt voor publicatie op de website van de Federatie.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking.

Ontvang het tijdschrift per e-mail.

Ontvang je graag het nieuwe tijdschrift en/of nieuwsbrief vanaf deze zijn verschenen?
Stuur je e-mailadres samen met de naam van uw gilde of schutterij naar redactie@vlaamseschuttersgilden.be en gebruik als onderwerp "Inschrijven tijdschrift".

Wil je het tijdschrift en/of nieuwsbrief niet meer ontvangen?
Stuur dan een mail met als onderwerp "Uitschrijven tijdschrift" naar redactie@vlaamseschuttersgilden.be.

Wil je volledig op de hoogte blijven van alles wat reilt en zeilt binnen de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden?

Surf dan naar www.vlaamseschuttersgilden.be

Teksten en/of foto's voor het tijdschrift nr. 66 insturen voor 15 oktober 2026 naar
onderstaand mailadres:

redactie@vlaamseschuttersgilden.be

